POHJATUULI

SISÄLTÖ

2 1934

POHJATUULI

Kirjallis=taiteellinen julkaisu

Toimisto:
Helsinki . Hallituskatu 17, h. 210 . 35 316

Lehti ilmestyy joka kuukauden 15 ja 30 p:nä
Tilaushinnat 1/1 vk. 48:—, 1/2 24:—, 1/4 15:—, ulkomaille 75:—.
Irtonumerot 4:—. Ilmoitushinnat 1/1 sivu 1000:—, 1/2 600:—, 1/4 350:—, 1/8 200:—

Taloudenhoitaja tavattavissa tiistaisin ja lauantaisin klo 17—20. Puh. 34 395. Rehbinderintie 5—7 B 17.

SISÄLTÖ:

Helsingin Antikvaarinen Kirja Oy.

Albertinkatu 19 B. 25
Puhelin 31 116

Erikoisalat:

Bibliografia,
Suomen ja Skandinaavian historia,
Henkilö= ja paikallishistoria.
Aikakautinen kirjallisuus.
Vanha Fennica.

● Monipuolinen varasto suomalaista kaunokirjallisuutta, juridiikkaa, matkakuvauksia sekä Itämaita kos= kevaa kirjallisuutta.

Luetteloja
lähetetään
pyydettäessä.

KIRJANSITOMO

V. & K. Jokinen

Tarkk'ampujankatu 9
Puhelin 23 907

Erikoisalana

vanhojen kirjojen restau= rointi ja korusiteet.

K. Kuutola

TAIDE= JA KEHYS= LIIKE

Kasarmink. 48. . P. 26 803.

Galerie Hörhammerin sekä maan useimpien museoiden ja taideko= koelmien hankkija.

Erikoisala:

Ranskalaisia tyylikehyksiä.

POHJATUULI

KIRJALLIS-TAITEELLINEN JULKAISU ILMESTYY KUUKAUDEN 15 JA 30 P

VALKOINEN VIIKKO.

Tammikuun 28. päivänä 1918 nostatti heräävä kansallistunto vihdoin Suomen kansan taisteluun oikeuksiensa ja vapautensa puolesta. Tämä oli ensimmäisiä avoimia taisteluja valkoisen ja punaisen elämänkatsomuksen välillä, eikä monikaan silloin sen merkityksen suuruutta tajunnut. Tästä päivästä alkavaa viikkoa on isänmaallisesti valveutunut, todella kansallistuntoinen, siis valkoinen kansanosa alkanut viettää *valkoisena viikkona.*

Sota valkoisen ja punaisen aatteen, valkoisen ja punaisen elämänkatsomuksen välillä on sen jälkeen yhä levinnyt, maasta maahan, maanosasta maanosaan, kaikkialle, missä materialistinen maailmankatsomus on vallassa. Tämä sota, tämä henkien taistelu on meidän aikakautemme historiallisesti tunnusmerkillisin piirre. Ja se sota on nyt kehittymässä ratkaisutaisteluksi. Ennen pitkää voittaa maailman joko punainen tai valkoinen aate valtoihinsa. Tähän mennessä ovat valkoiset voittaneet Italiassa ja Saksassa, punaiset Venäjällä, ja useimmissa maissa taistellaan jo yhä kiihtyvin muodoin. Kaikkialla, missä valtiollinen ajattelu on päässyt vähääkään orastamaan edes poliittistaktillisena vaistoiluna, käydään tällä hetkellä tietoisesti tai tietämättä taistelua ihmiskunnan sielusta. Syyttä ei taivas anna meille valkoisen ja helvetti punaisen mielikuvaa, turhaan ei enkeliä pueta valkoisiin ja pirua punaiseen. Oikein valitsivat punaiset värinsä.

Mitä on siis valkoinen ja punainen elämänkatsomus? — Valtiollisesti ja yhteiskunnallisesti on punaiselle aatteelle ominaista ryhmäedun asettaminen kokonaisedun edelle, luokkavalta, puoluevalta, — ja oikein käsitetylle valkoiselle aatesuunnalle ominaista pyrkimys yksilön uhrautumiseen kokonaisuuden puolesta, kansanetu, kansanvalta. Näistä käsitystavoista johtuen tavoittelevat punaisen aatteen avonaiset tai kätkeytyneet tunnustajat vallan hajoittamisen tietä diktatoorista valtaa, valkoiset vallan keskityksen tietä kansanvaltaa. Siveellisessä katsannossa ajaa punainen aatesuunta uskonnonpilkkaa, vapaata rakkautta, kansainvälisyyttä; valkoinen elämänkatsomus taasen uskonnollisen elämän ja siveellisten arvojen korostamista, perhe-elämän merkityksen tehostamista, kansallistunnon kohottamista. Siis ovat vastakkain uskomattomuus, kodittomuus ja isänmaattomuus sekä jumala, koti ja isänmaa.

Ja näiden äärimmäisyyksien välillä on kaikkialla luihujen ja heikkojen huojuva massa, joka säännöllisten olojen kestäessä vallitsee heiluriasemansa turvin, keskustan ohjelmaton, taktillinen puolueryhmitys, joka on aina valmiina ajan kiristyessä rientämään sinne, mihin arvelee voiton kallistuvan ja joka aina tiukan tullen katoaa kokonaan näkyvistä.

Vielä ei valkoisen aatteen sisältö ja merkitys ole selvinnyt edes sen kannattajille. Saksan hakaristi, Italian musta, Irlannin sininen, Suomen sinimusta väri sekä monet muut tunnusmerkit eri kansojen keskuudessa eivät peitä kokonansa valkoista aatetta. *Nämä aatesuunnat pitävät itsekin itseään pääasiassa poliittisina virtauksina, eikä elämänkatsomuksena, toistaiseksi vielä selvästi tajuamatta, että se kaikki on*

Vastaava toimittaja: Yrjö Koivukari. Toimitussihteeri: Eino Mikkola.

Tavattavissa k:lo 11—13.

Toimitus ja konttori: Hallituskatu 17, h. 210. Puh. 35 316.

TYYNTÄ MYRSKYN JÄLKEEN.

HAJAMIETTEITÄ MAALAUSTAITEEMME TÄMÄNPÄIVÄISESTÄ LUONTEESTA.

Pohjatuulelle *Heikki Asunta.*

Sallinen, alkuvoimainen suomalais-ugrilainen renessanssimies, Borgiain, Michel Angelon ja Savonarolan sukulaissielu samassa persoonassa on läpäissyt Sturm und Dranginsa. Hän ohjaa nyt tyynillä väylillä alustansa, jonka köli kuitenkin halkaisee syvää vettä. »Äiti ja lapsi», akatemian viime näyttelyn eräs merkillisimmistä töistä ei ole kauas näkyvä virstapatsas yksinomaan Sallisen itsensä tiellä. Se on virstapatsas ylpeän leveällä valtatiellä, jonka nimi on Suomalainen kuvaamataide.

Sallisen ja hänen maalarikohorttinsa voitokas ryntäys päämaalia kohti oli se sesam, joka ratkaisevasti avasi *suomalaiset* maalarisilmät. On vastaanväittämättömästi väärin merkitä Marraskuun ryhmän miehet kansainvälisellä leimasimella yleensä, ranskalaisella erikoisesti. Siitä joukosta voi erottaa tanakan joukon yksilöitä, joitten käsialaan suomalainen rotu on painanut selkeät tunnuksensa, ja heidän kehitysviivansa on jäyhän puhdaspiirteinen niinkuin suomalaisen jousen kaari. Tarkastakaammepa muutamia heistä ennakkoluulottomin, lahjomattomin silmin, ja meidän on pakko itsekustakin tehdä loppupäätelmä: suomalainen mies = karu, älykäs, herkkä, välitön, sydämellinen mies. Sallinen itse — raju ja dramaattinen etulinjain sotilas, kaikesta »kirjallisesta» ulkonaisesti täysin vapaa, — mutta pohjimmaltaan lyyrikko, laulaja siinä määrin kuin se maalarille on mahdollista ja luvallista. *Ruokokoski* — uuden ajan rehevä Hals, täällä, raskasmielinen sydänyötrubaduuri ja hilpeäsilmäinen posetiivari samassa persoonassa, kaiken verevän ja elämäntuntuisen suomalainen, riemastuttava ilmentymä. *Aalto* — pohjoismainen, tyyni tarkkailija, ajatteleva, miltei laskelmoiva muotojen mies, etsijä, joka pitkän taipalen takaa on löytänyt oman suomalaisen luonteensa. *Lindfors* — surumielinen syväkyntäjä, joka epätoivoisesti on yrittänyt istuttaa vakonsa pohjalle riemullista tähkää idättävää jyvää ja joka nyt, elämän alkaessa tasaantuneena kohista suonissa, vertaistaan etsivällä luonnollisuudella luo monumenttaalitöitä, joissa niissäkin aito lindforsmainen henki elää. *Nelimarkka* — lakeudensielu. Hänen työssään avautuu Etelä-Pohjanmaa silmien eteen kaikessa valtavuudessaan, kaikessa vapaudessaan, kaikessa rajattomuudessaan ja kaikessa ahdistavaisuudessaan. Nelimarkka kertoo, hänen interiöörinsä, lakeusmaisemansa ja henkilönsä ovat romaaneja, joitten sivuilla on saanut elämän koko eteläpohjalainen kansanosamme, sen kyntömiesten riemu ja murhe, sen alistuneisuus, sen rajoittamaton kaipuu merien taa, sen uskollisuus ja sen uskottomuus lakeutta kohtaan. *Collin* — suomalaisista suomalaisin. Massiiviset, suorastaan hyperborealaiset muodot, suomalaisten peikkosatujen raskaansamea ilma, painavimpien vuodenaikojen masentuneisuudessaankin mahtava väri, huumorikylläinen ja epäsentimentaalisuudessaan järisyttävän syvä inhimillisyys. *Cavén* — muusikko; lapsenpiian monotooni-

---

vain vähäinen kokonaisuuden osa, että valkoisen aatteen peruskysymys ja sen voiton vääjäämätön ehto on täydellinen luopuminen materialistisesta elämänkatsomuksesta, uuden siveellisen elämänkatsomuksen omaksuminen, elämänkäsityksen täydellinen reformatio, uusi uskonpuhdistus. —

Tämän Vapaussodan ensimmäisen viikon aikana muistettakoon niitä lähes kymmentätuhatta valkoista miestä ja samoin niitä kymmeniätuhansia punaisia, jotka eivät saaneet keväällä 1918 enää palata koteihinsa. Punaisen raivon väkevä niitos leikkasi kansaamme syvän jäljen. Valkoinen ja punainen aate ryöpsähtivät säälimättömästi yhteen jo ensimmäisessä ottelussaan. Tuloksen tiedämme kaikki: joukkohautoja, leskiä ja orpoja, leppymätöntä vihaa, molemmin puolin syyllisiä ja syyttömiä.

Valkoinen viikko on tarkoitettu omistettavaksi valkoiselle aatteelle. Mutta ennenkuin tällä tiellä voidaan voittoja saavuttaa, on jokaisen tämän aatteen taistelijan kohdaltaan selvennettävä itselleen valkoisen aatteen todellinen sisältö. Vain sisäinen syventyminen voi kasvattaa valkoiseen taistelijaan sen uskonpuhdistajan uskon, sen vuorenlujan vakaumuksen, johon jokainen hyökkäys hajoaa kuin kupla.

Käytettäköön siis valkoisen viikon vapaahetket — kukin kohdaltamme — vakavaan, nöyrään, myönteiseen mietiskelyyn, käykäämme kukin tutkistelemaan itsessämme, onko elämänkatsomuksemme puhtaan valkoinen, onko siinä korjaamisen varaa — tai onko meillä oikeastaan ollenkaan elämänkatsomusta.

K. M. Wallenius.

nen laulu sunnuntailakeassa tuvassa, taiteilijan, suomalaisen taiteilijan rajaton ikävä, värien ja viivain hieno, alakuloinen spleen. *Mäkelä* parhaimmillaan — hiljainen puutarhuri, rantaminttujen, suopursun, suolaheinän tuoksua sateenharmaan taivaan alla, kuovin valitusta ja lakeitten niittyjen alistunutta ikävää. Ja *Myntti* sitten, yksin kasvanut villipeura, jota eivät aidat sido. Sinfonioja, joissa on pohjalaisen kansanlaulun sielu, kirpeitä, raskaita ja kuulakkaita tuntemuksia, tapulikaupungin kansainvälistä ilmaa, kiinansilkkiä, mahonkia, indikoa, viiniä, suolaa ja ruutia! Suomalaisen, uljaspurjeisen fregatin kallisarvoinen, mertentakainen lasti vakavakätisen perämiehen ohjauksen alla.

Siinä osa Marraskuun ryhmän ja sen sukulaissielujen maalarikaartia. Lisäksi vielä *Aaltonen*, pronssin, graniitin ja marmorin mies, yksi niistä, jotka luovat tyyliä Euroopassa. Ja *Autere*, jonka rotuominaisuuksista ei kiihkeinkään internatsionalisti voine esittää kysymyksiä.

Olen tahallani valaissut tätä taiteilijarintamaa kirjallisin heijastimin, antaakseni aiheen lyhytaikaiseen hymyyn sille »kriitikko»-nurkkakunnalle, joka pari vuotta sitten vailla vähäisintäkään asiantuntemusta summittaisen ylimielisesti alkoi pitää ääntä kuvaamataiteittemme dekadenssista nykypäivinä. En suinkaan tahdo alleviivata ylläolevilla, kieltämättä varsin mielivaltaisen-tuntuisilla yhteenvedoilla näitten miesten literäärisyyttä taitelijoina. En. Taiteilija, joka tarvitsee lainoja oman alansa ulkopuolelta tehdäkseen työnsä vakuuttavaksi, saattaa olla taiteilija vain yhdessä tapauksessa tuhannesta. Meidän hyökkäysfalangimme miesten aseet ovat sivellin ja paletti, taltta ja vasara, ei mitään muuta. Niitten jälki riittää tunnustukseen: taideteos. Äsken mainitsemani »kriitikko»-nurkkakunta, joka aikoinaan jo verraten julkisesti alkoi taittaa peistä »kollektiivisen» taiteen puolesta, tietäköön, että suomalaisen taiteen renessanssin ovat aikaansaaneet suomalaiset y k s i l ö t, suomalainen tunnemaailma, jota ylikultivoitu metropooli-ilma ei ole vielä myrkyttänyt eikä tule myrkyttämään, suomalainen äly ja suomalainen käsi, kyntäjän, merenkulkijan, kyläsoittajan, miilunpolttajan ja miksei, jos tarvitaan, puukkojunkkarinkin käsi.

Edellämainittu syytös on pääasiassa kohdistettu Marraskuun ryhmän ensi ryntäystä seuranneeseen polveen, jolle tunnusomaista on tyyneys myrskyn jälkeen, ja syytöksen laatu osoittaa selkeästi, että tuomarit eivät ole voineet nähdä pintaa syvemmälle. He ovat nähneet dekadenssi-ilmiön siinä, että taiteilija ulkonaisiin suuriin eleisiin väsyneenä hylkää ne ja pyrkii suhtautumaan tehtäväänsä ilman ylimielisyyttä ja koketteriaa. On ihmeellistä, miten lyhytnäköisesti kapalovöitään päästelevä nuori kriitikkopolvi, joka jälkisadon lailla epätoivoisesti yrittää ojentautua kuolleitten ja osittain mestariensa hylkäämien -ismien kaikkivaltiaita aurinkoja kohti, saattaa jättää huomioon ottamatta sellaisen seikan, että meillä, kiitos juuri Marraskuun ryhmän, on syntynyt suomalainen koulu. Sille tunnusomaista on väärien profeettojen karttaminen, rehellinen, sitkeä ponnistelu totuuteen, eikä sen piirissä enää nimitetä välinpitämättömyyttä maagillisella sanalla välittömyys, luonnehtiakseni seikan kovakouraisesti. Meidän nykypäivien maalariemme epävirallinen, rekisteröimätön koulu on mielestäni suoraan verrattavissa Millet'n, Corot'n y.m. kouluun, hiljaisten uurastajien vähäeleiseen joukkoon, joka loi aikoinaan luomuksensa enempää akateemikkojen kuin summittaisten modernistienkaan sotaämyreistä välittämättä. Klikkikriitikot ovat säikähtäneet tätä vähäeleisyyttä. Heillä on ollut valmis tuomio kirjoitettuna terminologisessa katalogissaan, ja se kuuluu: akateemista! (Solvaus tai tunnustus, kuinka sen kukin ottaa, joka meillä muuten muillakin aloilla keveän sirosti sinkautetaan jokaista ammattitaitoista tekijää kohti.) Nykypäivien suomalainen kuvaamataiteilija käsittää, että taiteen jumala on kiivas jumala, joka säälimättömästi kostaa kaikki palvelijansa laiminlyönnit. Vaatimus ammattitaidosta on senvuoksi tullut kaikille yhteiseksi, sivellin ja muovauspuikko eivät enää saa hallita miestä, niinkuin Marraskuun ryhmän ryntäyskautenakin vielä kieltämättä usein oli laita. Tämän päivän maalarille on sivellin hyvä palvelija, jonka uskollisesti täytyy totella herraansa, mutta se on myöskin hyvä ystävä, jota kunnioitetaan. Jos tämä on akateemisuutta, olen omasta puolestani valmis huutamaan: eläköön akateemisuus! Nykypäivien taiteilija ei enää häpeä kansallisuuttaan. Hän tunnustautuu suomalaiseksi, sitäkin suuremmalla syyllä, koska hänellä on siihen pakko veressään.

Siitä joukosta, joka viime vuosikymmenen alkutaipaleella asetti ensi kerran näytteille töitään, on paisunut mahtava tekijä taiteelliseen maailmaamme. Tässä yhteydessä en aio erikseen luetteloida kaikkia niitä yksilöitä, jotka ovat työllään hankkineet oikeuksen nimitykselle: suomalainen koulu. Esittelen vain muutamia heistä, miehiä, joitten elämäntyö on jostakin syystä pysynyt tarpeettomasti varjossa:

Kalle Löytänä, tamperelainen karujen linjain mies, kirpeäsävyisten värien taidokas soinnuttelija. *William Rosenberg*, maalari, joka karttaa vääriä profeettoja yhtä huolellisesti kuin julkinen arvostelu ja apurahat karttavat häntä. *Väinö Kamppuri*, äkki-

NELJÄ RUNOA.

Kirjoittanut UNTO KARRI.

SILMÄT AKKUNASSA

Akkunaani katson —
ilta on vuoden viimeinen.
Ja se kasvaa. Pimeys, paisuu ja vyöryy — — —
uppoan silmiin julmiin sen.

Kynttiläni palaa — —
lepattaa ja säikkyy, vanhaa kirjaa valaisee.
Onko itse Pimeys? Sieluniko sai se?
Akkunasta silmät yhä katselee.

Elämää ei tämä
tuska, yö ja epätoivo helvetin.
Vaiko koittais aamu? Kaiken jälkeen — —
kaiken jälkeen aamu vielä sittenkin?

ILTA

Hämyn kuulas iltahetki on,
näköpiirin taakse päivä painuu,

tuonne painuu, syliin lakeuden,
jonne virran musta veri valuu.

Lakeuden veri kuvastaa
ruskon punaa, ehtoon suurta rauhaa.

Leppälinnun huilu helkähtää
hiljaa oratuomen oksain alla,

kerran helkähtää ja hiljentyy — — —
Lakeuden yllä palaa ehtootähti.

JOKI LAKEUDELLA

On joki autio ruosterantoineen.
On täällä
vain koti kuovien vesijättömaineen.
Ne iltaa ikävänsä huutaa, itkijät,
ja vesi rantaan heittää mustan,
kuolleen laineen.

Niin toivottoman yksin iäti
on täällä — — —
Niin alakuloisina päivin pitkin
veet vierii tyhjyyteen — — — ei sillä päätä,
taa nevain penikulmin vaikka
kulkisitkin.

Kajastus taivaan, henki hirmuinen
on täällä.
Kuin kalmankuva kuolleen poskiluilla
syysilta joen yllä irvistää,
vaikk armas suvi vielä viipyy
mailla muilla.

ILTA KADULLA

Kadun illassa lapset köyhät
yhä leikkivät tovin.
Talot matalat — vanhukset sairaat,
ne nukkuvat hiljaisin ovin.

Katu köyhä on — kaikkea paitsi,
ja sen kasvot on ankarat, kovat.
Silti Kroisosta rikkaampia
kadun leikkivät lapset ovat.

---

ryntäyksellä huipuille noussut, eleiltään vaatimaton, mutta sisäiseltä voimaltaan ehdottomasti vastaanväittämättömästi tosi taiteilija, eräänlainen suomalainen corot-yksilö, hienojen näkyjen näkijä meidän peltomiestemme harmaissa kylissä. *Yrjö Yrjölä*, sairas värilyyrikko, joka antoi sisäisen panoksensa kauan latautua, mutta joka sen sitten laukaisi kunnioitettavan väkevästi ensimmäisellä yksityisnäyttelyllään. *Martti Ranttila* luo tyyliä omalla naivilla, lapsenomaisella, mutta sydämellisen miehekkäällä linjallaan, *Juho Salminen, Väinö Hervo, Matti Annala* ja *Ilmari Huitti* näyttävät kukin omaavansa kyvyn kehittyä ilman kalliskorkoisia ulkomaalainoja.

Taiteilijalle välttämätön paha on maine. Ilman sitä hän on ja pysyy hylkiökansalaisena, jota kenellä hyvänsä on oikeus naureskella mahtavassa ylemmyydessään. Suomalaisen taiteilijan maine ei ole helposti hankittua tavaraa nykyisin. Maa, jonka aikalaiskirjat syrjäyttävät sellaisetkin maalarit ja kuvanveistäjät, jotka ansioituvat voittamalla julkisia niin valtion kuin yksityisiäkin kilpailuja, saavat teoksilleen sijan suurimmassa galleriassamme ja osallistuvat näyttelyihin kymmenin vuosin, ei ole taiteilijoitten maa. Siitä huolimatta on meillä ollut, on ja tulee olemaan oikeus keskustella käsitteestä: suomalainen koulu.

TAJUNNAN KAKSI VALTAVIRTAA.

Lähdemme tutkimaan kaikkinaisia elämänilmiöitä sisältä päin.

Ihmisen kannalta keskeisimpänä elämässä, kaikissa sen ilmiöissä on ihminen itse. Vaihtuminen ja muuttuminen neitseellisen luonnon olotilasta on ihmisen oman voiman, ihmisen hengen ja aivojen luovan ponnistuksen tulos. — Ihminen rajattoman vallan mahtaja, pienuudessaankin luoja, kaikkeuden ikuinen muuttaja, keskus!

Nykyajan ihminen on ennen kaikkea ihmisen työn ja ponnistusten palvoja. Sen, mihin vaistoihminen uskoo, näkee tietoisuusihminen vain kuvitelmana — ellei usko perustu tietoon.

Aikamme rautaisessa elämäntaistelussa kamppailevan ihmisen ajatukset ovat sidotut ponnistelemaan nykyhetken polttavissa probleemeissa, kysymyksissä, kuinka heikkojen sorto ja kaikkinainen vääryys saadaan vähenemään maailmassa. — Me käsitämme, että kestävää parantumista ei saada millään järjestelmällä, ei millään laeilla, ei rautaisimmallakaan pakon voimalla — ensin täytyy ihmisessä itsessään, *hänen tajunnassaan tapahtua asiain uudella tapaa käsittäminen, syntyä uudet ihanteet, uudet entistä korkeammat ihmisyyspäämäärät, joiden saavuttamiseen me ponnistelemme.*

Meilläkin puhutaan nykyään paljon varsinkin alan erikoisihmisten keskuudessa n.s. psykoanalyysistä. Tarkoitukseni ei ole käydä mitenkään tieteellisesti tarkastelevaan tutkisteluun tästä laajasta, suunnattomasti uusia näkö-aloja avaavasta, mielestäni vasta alkuasteelle ehtineestä tutkimusalueesta.. Aion vain kirjoittaa vapaan kirjailijan mielivaltaisuudella ja puhua *tajunnan analyysistä.*

Kääntäkäämme siis ajatuksemme omiin aivoihimme ja herkistäkäämme intuitiotamme eli sisäisnäkemystämme. Jos teemme näkemämme hiukan karrikoiden selväpiirteisemmäksi, niin emmekö havaitsekin tuossa tajuntamme alati liikehtivässä ja aaltoilevassa kaaoksessa *kaksi toisistaan eroavaa valtavirtaa.* Toinen niistä on meidän jokaisen vaistoolemustamme hallitseva alkuihmisen tajunnan valtavirta, tuo yhäkin meissä muuttumattomana elävä alkuperäinen eläinminä. Sitä vastaan on jyrkästi sotimassa toinen — jos sanomme lyhyesti *kulttuurin luoma oikeus- ja siveellisyystajunnan valtavirta.*

Tehtyämme näin yksinkertaisimman analyysin, tajuntamme kahtia jaon, voimme käydä tarkastelemaan noita kumpaakin »virtaa» toisistaan erillisinä.

Käsitämme helposti, että ensinmainittu alkuihmisen tajunnan virta on sama kuin eläimillä. Se ei käsitä muuta kuin itsesäilytysvietin sanelemien käskyjen ehdottoman käyttämisen — suvun jatkumisen ja saalistuksen. Älköön kukaan loukkaantuko, jos ilmaisen ajatukseni, että havaintojeni mukaan n.s. vaistoihmisten ja materialistisen maailmankatsomuksen puolustajain tajunnassa näyttää olevan erikoisen voimakkaasti hallitsevana tämä virtauspiiri. — Heidän ainoana saavuttamisen arvoisena päämääränä on kaiken aineellisuuden tavoittelun jälkeen itsekylläinen elämellinen rauhanolotilan säilyttäminen. Sokeana pitävän kasvatusjärjestelmän seurauksena elää suurin osa ihmiskuntaa vielä tätä olotilaa.

Tässä tajunnan piirissä elävät kaikki pimeät voimat — sanoisinko, että tämä on se ihmissielun helvettipiiri, pahan piiri, jonka orjuuteen alistunut ihminen saa kokea jo maan päällä vaeltaessaan kaikki helvetin vaivat. — Näin syystä, että hän ei voi lakata kuulemasta myös tajuntansa toisen piirin säveliä. Ellei hänen tajuntaansa olisi kasvatettu tietoa korkeammasta, ei hänellä olisi mistään pahasta aavistusta, hän vaeltaisi tietään saamatta kokea ihmistä puhdistavaa elämän lahjaa — ihmisen tuskaa, ihmisen kärsimystä. Ehkä näin on muutamien n.s. »synnynnäisiksi» nimitettyjen rikollisten laita, jotka lapsina ovat jääneet siveellisestä kasvatuksesta kokonaan osattomiksi. Jos ajattelemme kasvatusta, joka kohdistaa huomion vain tämän tajunnan puolen kehittämiseen, ymmärrämme, että sellaisen järjestelmän vallitessa ihmiskunta on tuhoisan raaistumisen tiellä.

Herkistämällä intuitiokykyämme tajuamme, että erittäinkin kaikki n.s. leipäjohtajat — leipäpapit, leipäkirjailijat, leipäpoliitikot, leipäopettajat — *kaikki kasvattajat, jotka ovat kokeneet sen sisäisen häviön, että ovat alistuneet tunnustamaan rahan ylivallan,* ovat kristillistä idealismia tuhoavan, juutalaiseen materialismiin pohjautuvan maailmanvallan raivaajia.

Mutta siirtykäämme tästä tajuntamme — mustasta piiristä sen vastakohtaan, äsken eroittamaamme tajunnassa elävään eetilliseen valtavirtaan — hyvän ja kauniin, valon valtavirtaan, tuohon kulttuurin siemenen vuosituhansia sitten herättämään, kaipuumme alati korkeammalle ja korkeammalle nostattamaan — tajuntamme taivasvirtaan.

Oppineet ovat läpi aikojen sumuisissa, egoistisen itseluulon sokaisemissa aivoissaan kiistelleet kysymyksestä, onko ihminen *synnynnäisesti* hyvä vai paha. — On vielä vähemmän niitä, jotka tajuavat, että ehkä ihminen ei *synnynnäisesti* ole kumpaakaan, ei hyvä, ei paha, paremmin kuin eläin, jonka tajunta

ei ole saanut hyvän ja pahan erosta mitään aavistusta. Ja kuitenkin on helpointa käsittää, että ihmisen aivokoneisto syntyessä on tyhjä taulu, siemenetön, mutta hedelmällinen pelto, johon jouduttuaan kaikki siemenet itävät ja kasvattaen hedelmää lisäävät pellon kasvuvoimaa. — Kaikki värit, kaikki äänet, kaikki ilmeet, kaikki sanat — lukemattomat ja käsittämättömät ovat ne vaikutusmuodot, joiden siemeniä kaikkinaisissa elämän ja luonnon sävelissä kylvetään alati kehittyvään tajuntaamme syntymisemme alkuhetkistä saakka.

Eikö ihminen ilmennä itseään ennen kaikkea sellaisena, mitä hän on saanut tajuntaansa? Sieltähän tulevat käskyt toimillemme ja teoillemme. — Niin pian kuin siellä tapahtuu muutos, *alamme käsittää ja reagoida toisella tapaa* — muutumme toisiksi toimissamme ja teoissamme.

Rohkenen tässä yhteydessä lausua epäilykseni, sanon vain epäilykseni, että ehkä perinnöllisyystutkimuksissa ei ole huomattu ottaa kylliksi huomioon ihmisen samoin kuin kaikkien luontokappaleiden intuitiivista ja assosioivaa kykyä imeä itseensä esikuvien muodot heti syntymisen ensi hetkistä saakka — niin, miksi ei jo ennen maailmaan tuloakin. Ihminen suurentelee niin mielellään asioita ja oppeja, jotka vähentävät hänen vastuunalaisuuttaan ja vapauttavat ponnistelusta, siten suoden hänelle tilaisuuden siirtää oman syyllisyyden tunteen toisten syyllisyydeksi. — Näin lapset syyttävät vanhempiaan, vanhemmat — perinnöllisyyttä, kohtaloa, Jumalaa tai jotakin muuta *ulkoa päin* hallitsevaa voimaa, vaikka *tietävät* olevansa itse syyllisiä, jos ovat alistuneet korkeammalta tieltä alemman pimeyden piirin sanelemien käskyjen johdettavaksi.

Meitä on opetettu vaatimaan, on aika alkaa opettaa antamaan. Iloisen antajan tie on lämmön ja rikkauden tie, ahnehtijan tie on sisäisen kylmenemisen tie. Paetessa elämän tragiikkaa muuttuu tuo tragiikka yhä hermoja raatelevammaksi. — Ainoa terveyden ja voiman, todellisen sisäisen tulisuuden kasvattaja kätkeytyy antamisen salaisuuteen. — Onneton se lapsuus, joka on kokenut vain kylmää — siveellisen voiman lähteet jäävät sellaiselle avautumatta. Elämää tuhoava se oppi, joka neuvoo lisäämään sukukuntaa järkilaskelman, — kylmän himon hedelmänä. Ainoa uuden elämän tuottamisen oikeuttaja on rakkaus. Tämä ei ole naiivia kamari-idealismia, vaan sielulämämme kehityksen lakeihin pohjautuva totuus. Ei auta kiivainkaan huuto — tarkoitus voi olla hyvä, mutta vaikutus tuhoisa, jos julistajan sisäinen todellisuus on toinen kuin huulien puhe. — Minkä vastuunalaisuuden maailman tämä ajatus avaakaan!

Me janoamme uskontoa, joka on tietoa, todellisuutta. Nykyajan ihminen, jos kukaan *on oppinut* tekemään työtä, loputtomasti työtä. Pyrkiessään voimakkaampaan tehoon ihmisen voima alati kasvaa. Mitään rajaa ei ole olemassa. — Me voimme käyttää samaan työhön vuoden ja tehdä sen ehkä onnistuneemmin kuukaudessa. — *Onnistumisen määrääjä on innostus, vakavuus, millä työ tehdään.*

Kun ajattelemme näiden ihmisen tajunnan kahden valtavirran kehitystä, ymmärrämme *kasvatuksen ja olosuhteiden* suunnattoman merkityksen yksilöiden kehitykselle. Jos ajattelemme mahdolliseksi aikaa, jolloin ihmisjoukkojen kasvatus lapsesta saakka on muutettu *tietoisuuskasvatukseksi*, lasten tajunnassa kehitetään *tietoiseksi*, siis hallitsevaan voimaan tuo valon valtavirta, niin voimme aavistaa, että sellaisen kasvatuksen luoma sukupolvi on *perusteellisesti ja kokonaan* meistä poikkeava. Silloin puhe uudesta mentaliteetista ei ole vain utopiaa, kuvitelmaa, vaan valtava ihmiskunnalle terveyttä ja voimaa antava elämän todellisuus.

Yrjö Koivukari.

Suuret päämäärät edellyttävät myöskin henkisen elämän aloilla koottua tahtoa, yhteistunnetta, yhteishenkeä, joka muodostaa kaiken luovan kulttuurin välttämättömän kaikupohjan. Eristyneisyydessä kuivuvat luovan henkisen voiman lähteet. Hajanaisin rivein jäävät ratkaisevimmat voitot saavuttamatta. Määrättyyn rajaan saakka voivat luonnollisesti erilaisetkin tahtopyrkimykset saman kansallisen kulttuurin piirissä olla henkisesti hedelmöittäviä, mutta niiden yläpuolella niitä yhdistämässä täytyy olla yhteinen tunnus, yhteinen kohtalotoveruus, yhteinen rakkaus. Vain sillä ehdolla voi luova henkinen toiminta saada itse kansasta sen välttämättömän voimanlisän, jota se aina tarvitsee, vain sillä ehdolla voi itse kansansielussa vapautua koko sen luova voima. Kansan tulee saada tuntea olevansa yhtä oman kulttuurinsa kanssa sen korkeampia ilmenemismuotoja myöten, erottamaton osa siitä henkisestä elämästä, joka sen keskuudessa tapahtuu.

(V. A. Koskenniemi:
Kieli- ja kulttuurikysymyksemme).

IKUINEN BOHEEMI.

KIANTO-PAKINAA.

Satuimme joku aika sitten tapaamaan Turjanlinnasta etelään talvea viettämään tulleen etsijän ja taistelijan, erakon ja maailmanmiehen, Ilmari Iki-Kiannon. Illan kuluessa ehdittiin Catanian taiteilijailmapiirissä kosketella yhtä jos toistakin asiaa. Kysäisimme, mitä jutusta saisi paperille panna. »Pankaa niin paljon kuin uskallatte!» oli vastaus.

Pohjatuulen näytenumero oli juuri ilmestynyt ja Sillanpää-haastattelu tullut äkkiä yleisen mielenkiinnon esineeksi. Puhe kääntyi melkein heti siihen.

»Tuo haastattelu on tosiaan kaksiteräinen miekka», puhkesi kirjailija puhumaan. »Enpä päässyt selville, korotetaanko siinä mies vai alennetaan alimpaan kattilaan. Olin yksi niistä, jotka olivat sitä mieltä, että Sillanpää ei ainakaan vielä ollut kypsä saamaan Nobel-palkintoa — velkojensa maksuksi. Tuo haastattelu vahvisti vielä käsitystäni. Vasta silloin kun runoilija saavuttaa henkisen vapauden sekä kyvyn nähdä pintailmiöitten läpi, vasta silloin on hän nero. Juhani Aho olisi Nobel-palkinnon ansainnut, hän ei sitä saanut.»

»Muistuupa tässä mieleeni hauska juttu. Satuin kirjoittamaan Kainuun Sanomiin, jota lehteä toimittaa ammattiveljeni Kukkonen-Kulomaa — en ymmärrä miksi mies heittelee lentosuukkoja vasemmalle — arvostelun Munthen mainiosta Huvilakirjasta. Tulin siinä, hölmö, sanoneeksi jotain sellaista, että tuo teos on toista kuin joku hämäläinen piikaidylli. Annapas olla, Otavan Renqvistiltä tulee heti paikalla tiukka kirje: Mitä kirjailija tarkoittaa tehdessään tuollaisen sopimattoman viittauksen johonkin Otavan kirjailijaan? — Ehätin paluupostiin kirjoittamaan anteeksipyynnön: En ollut kuolemaksenikaan muistanut, että Sillanpäästä oli tehty Otavan kirjailija.»

Keskustelu kääntyi kustantajiin. Kirjailijalla tuntui olevan paljon sydämellään, sieltä alkoi vähitellen purkautua esiin mielen harmautta ja katkeruutta.

»Haluaisin olla mieluummin halonhakkaaja kuin kirjailija. Kutsumukseni on minulle pyhä, kuten jokaiselle taiteilijalle, mutta kustantajat eivät anna meillä kirjailijan toteuttaa kutsumustaan. En tarkoita mitään erikoista kustantajaa, puhun kaikista — täytyy kai minun totuuden nimessä kuitenkin sanoa, että Otava on humaanisin kustantajistamme. Johtajat ovat sovinnaisuuskäsitteiden ja etulaskelmien ohjaamia, kaiken arvon ratkaisee lopulta raha. Olen odottamalla odottanut aikaa, jolloin meillä uskottaisiin kirjailijan työhön, luomiskykyyn, vastuunalaisuuteen. Kustantajat ovat vaipuneet epäpätevyyden palvelukseen, koska he pelkäävät jokaista itsenäistä, vapaata taiteilijaa, joka ei myy vapauttaan rahasta eikä uhraa itseään sovinnaisuuden alttarille. Siten on meillä tuhottu paljon voimaa, joka kehitettynä ja kypsytettynä olisi tullut kansamme hyväksi.»

»Teokseni »Poika maailman kylillä» on maannut vuodesta 1926 painamatta yksinkertaisesti siitä syystä, että siinä on luku, jonka kustantaja vaatisi poistettavaksi, mutta jota ei voida poistaa, koska minä olen valanut henkeni siihen. »Patruunan tytärestä» vei kustantaja 2/3 ja teki teoksesta rakkausromaanin, vaikka minä, teoksen kirjoittaja, olin tahtonut luoda historiallisen kulttuurikuvauksen Pohjan periltä, kuvata Ämmän ruukin romanttiset vaiheet. Olen kiitollinen siitä, että minua ei ole kokonaan elävältä haudattu. Saanen kiittää siitä produktiviteettiani, kustantaja pelkää hukkuvansa käsikirjoituksiini, ellei se välillä jotakin julkaise.»

Kysyimme, oliko runoilija aivan toivoton kirjallisuutemme tulevaisuuden suhteen.

»Koettakaa te Pohjatuulellanne puhaltaa uutta ilmaa tähän patavanhoilliseen maahan. Muuten on elävällä taiteella harmaja muuri edessään. Teidän on uskallettava murtaa sovinnaisuuden kuori, ellette siinä onnistu, on meillä kohta jokainen taiteilija poroporvari. Kun Koskenniemestä tehtiin professori ja yliopiston rehtori, pantiin hänet palamaan hiljaisessa tulessa, pysyäkö runoilijana vai hiiltyä professoriksi. Vapaus on suuren taiteen elinehto, taiteilija on aina boheemi. Minä panen uskoni kirjallisuutemme tulevaisuudesta sinne, missä elämä voimakkaimpana ja säälimättömimpänä kuohuu, työväen piiriin. Sieltä tuli Aku Rautala, siellä ovat Pekkaset, siellä on myös Iris Uurto, josta olen pitkät ajat odottanut elonmerkkiä. Uusi tuttavuus — ainakin minulle — oli tänä jouluna Tyyne Maija Salminen. Sieltä tulee kirjallisuutemme renesanssi, se on uskoni. Siellä on voimaa, joka ei voi alistua sovinnaisuuden pakkopaitaan.»

»Meidän oloissamme on jotakin ahdistavaa arkamielisyyttä. Aivan pikkuseikoista alkaen. Ajatelkaas, että rakas ystäväni Ernst Lampen arkaili tulla kanssani presidentin kutsuihin, koska minun frakkinani oli ruskea samettinuttuni, ikuisen nuorukaisen ikuinen juhlapuku. Ja kuitenkin on tuo ystäväni verrattain epäsovinnainen herra. Vähemmän taiteilija, enemmän suuri, leveäsieluinen ihminen, jollaisia

(Jatk. siv. 26).

TULVAVIRTA.

(VALKOINEN VIIKKO 1934).

I.
KUOLLEITTEN KÄSKY.

Kuokkijakansan kylvämä peltosarka
uinaili untaan helmassa hangen, jään.
Odotti oras viileä, vilunarka
kevättä, kesää, täysiä tähkiään.

Heräsi kevät, puronen liittyi puroon,
huikeni hanget, korsia oras loi.
Kantava ääni Pohjolan karhu-uroon
vapausvirttä salolla Suomen soi.

Maa on päässyt painavan taakan alta,
väistynyt vieras, inhottu isännyys.
Kohosi kiitos karulta kamaralta,
ryöstetyt laarit lupasi täyttää syys.

Kultaista kortta ei rae lyönyt lakoon,
hyytävä halla tähkiä vienyt ei.
Kateus kylvi siemenet mustat vakoon,
ohdake, luste maaemon voimat vei.

Kylväjä nukkui raskasta rauhan unta;
idästä länteen yölliset pilvet ui
uhoten uhkaa, hallayötä ja lunta, —
suvinen touko karreksi kohmettui.

Kumpujen alla lepäsi mennyt suku,
miehinen suku kestävä, kahleeton
kuunteli, kuinka rienausloitsun luku
raateli kansaa, poikia Kullervon.

Katseli, kuinka Aasian sumu sankka
luihuna kätki vaanivan käärmeenpään.
Mullasta silloin Laurilat, Ilkka, Krankka
huusivat julki jyrkintä käskyään:

Hetki on lyönyt! Aika on tullut nousta!
Ugrien suku, aukaise kulkuties!
Ei ole ruoste jäytänyt vielä jousta,
ei ole vielä nöyrtynyt nuijamies!

Rannoilta Auran korpien halki Ruijaan,
lakeuksilta liepeille Laatokan
sinkosi käsky. Tarrasi kourat nuijaan,
vapisi, horjui rintama rienaajan.

II.
NUIJAMIESHAASTE.

Tulkaa ja lyökää, lyökää häikäilemättä!
Emme me aio kesken leikkiä kaatua.
Purista emme luihun kääpiön kättä
emmekä mieli viemärinieluun maatua
tavalla raukkain, valonarkojen olmien
tuhoja kylväen, hirttosilmuja solmien,
emmekä anna astua ylitsemme.
Varmasti emme!

Tiedämme tarkoin: turvana valonarkain
yksi on ase: pimeys loppumaton.
Emme me kulje varjon puolella varkain
emmekä vanno valoja valapaton.
Emme me leipää leivättömältä riistä,
peitettä emme sairaalta nukkujalta.
Ei lopu meiltä sitkeys selkäpiistä!
Väistykää alta!

Kyllin on täällä seulottu, siivilöity
jyvinä hiekkaa, akanoita ja tuhkaa.
Pelto on marto, tähkä ei hedelmöity.
Kuolema uhkaa.
Kylvitte maahan siementä perikadon.
Hetkinen vielä — korjaatte itse sadon
kyyryssä seljin, kääpiöt, sirpeillänne.
Ei ole aika lusteen juurtua tänne.

Taisteluhaaste! Missä on hansikkaanne?!
Kumman on miekka terävä, ruostevapaa?!
Petitte meidät, pirulle möitte maanne,
kosto on meidän, kätemme nuijaa tapaa.
Emme me kulje luihusilminä luovien.
Emme me pelkää peitsiä arohuovien.
Henki on meidän, meillä on siihen valta.
Väistykää alta!

III.

TULVAVIRTA.

Kuuletko, kuinka sykkivät suonet maan?!
Pursuten voimaa sulavat purot jäiset.
Kuuletko, kuinka kohisten mahtiaan
syöksyvät eespäin virtojen jättiläiset?!
Kuuletko ääntä sortuvan valhepadon,
kuuletko vihaa hukkuvan myrkkymadon?!
Valhe on kuollut! Kierous haudataan!

Kuuletko: pohja paisuvin lietsoo palkein.
Vyöryvät vedet, rohkeat, ryhdikkäät.
Kuuletko: virta väkevä aalloin valkein
tieltänsä työntää jäntevin voimin jäät.
Ankaran suora sillä on juoksun rata,
syvyys on musta, vaahto on valkeata,
sineä taivaan läikkyvät lakkapäät!

Kaatuvat paadet katalan salakarin,
juurilta lusteen syöveri mullan syö.
Ruhtinaslinnat Baalin ja Belsasarin
kostava kuohu leikiten lakoon lyö.
Työlästä, turhaa vyöryä virran estää.
Petosten pato painoa ei voi kestää,
kuohuja jäätää Aasian pakkasyö.

Ylitse kenttäin, joilla on käynyt kato,
vyöryvät raikkaan, väkevän virran veet.
Kohta on niihin nouseva runsas sato,
kohta on maaksi maatuva ohdakkeet.
Rauniolinnan murskatun muurisoraan
kohta on siemen juurtuva terveen oraan,
kohta on lusteenkylväjät kaikonneet.

Kuuletko ääntä, pimeän pohjan kansa?!
Kuuletko, kuinka kuohuten kosket soi?!
Kuuletko, kuinka järkkyen juurillansa
kuoleva Moolok vaivaisna vaikeroi?!
Valheitten virta kuihtuen kuiviin juoksi.
Täytenä tulvii Lapua, Aura, Vuoksi,
kuohuva Kymi iäksi jäänsä loi.

Kuuletko ääntä, ugrien uljas suku?!
Poissa on kahleet kourista Kullervon.
Isien maa ei aavikon hiekkaan huku,
uppoa nieluun Moolokin rovion!
Aurinko nousee yleten kohti pohjaa.
Sitkeä suku, kulkusi aamuun ohjaa
Jumala, Herra kansojen kohtalon.

Heikki Asunta.

(Jatk. sivulta 23).

ei synny joka vuosisata. Jos tuollainen mies on sovinnaisuuden kahleissa, millaisia kuritushuonevankeja tavalliset kuolevaiset ovatkaan. — Brondalta voitte löytää vapaita taiteilijoita, jotka elävät päivästä päivään pennitöntä, mutta riippumatonta elämää onnellisina kuin taivaan linnut. Vain sellainen henkilö voi tuntea täysin tuskan syvyyden ja riemun ihanuuden, hetki hetkeltä muuttuvan elämän runsauden. Jokainen ankkuri estää ihmistä heittäytymästä kuohuvan elämän virtaan. Vain laskelmallisuudesta, itsekkyydestä, sovinnaisuudesta vapautunut henki voi täyttää korkeimman eetillisyyden vaatimukset.»

Nuortea innostuksen puna oli kohonnut kirjailijan poskille. Kysyimme, pitikö hän itseään boheemina.

»Minä olen boheemi, pysyn boheemina, kuolen boheemina. Siitä huolimatta, että raha on minun elämänvaelluksessani joutunut näyttelemään suurempaa osaa kuin monen poroporvarin elämässä. Olenhan erämaan kameeli, suurten taakkojen kantaja. Mutta sieluni on silti vapaa. En ole kultaa kumartanut, vaikka minut on pakoitettu kustannusherrojen, gulashiparoonien ja muiden tämän maailman valtiasten edessä nöyrtymään.»

Ja eikös tuo mies saanut heti tuoreeltaan nöyryyttävää todistusta sovinnaisuuden vallasta. Ravintolaan oli saapunut seurue, eräs tunnettu ja ihailtu näyttelijätär N. N. ja muutamia muita teatteria lähellä olevia henkilöitä. Suomussalmen ritarissa heräsivät heti kavaljeerin vaistot, hän kirjoitti muutaman rivin nimikortilleen, hetken hyväntuulen sanelemana, kortti lähetettiin taiteilijattarelle. Huomasimme hämmästyen, kuinka tämän muoto synkistyi, seurue verhoutui loukkaukseen kuin vaippaan. Asiaa parantaakseen lähetti kirjailijamme uuden kortin anteeksipyytäen menettelyään ja tervehtien tunnetuita ja tuntemattomia taiteilijoita. Pian saimme vastaanottaa parille paperossilaatikon kannelle kirjoitetun runosäkeen:

Turjanlinnan tuntureilta tuli Pohjatuuli,
tositaiteen tuntijaksi itsensä kai luuli.
Onni sentään, ettei meiltä vitsin taju puutu,
haikeasti hymyilemme, emme suotta suutu.

»Tunnetut ja tuntemattomat taiteilijat»
— paitsi *N. N.*

Kianto luullen asian sovitetuksi nousi äkkiä paikaltaan, astui verkkaisin askelin yli Catanian ruokasalin, kumarsi näyttelijättärelle: »Tekö olette N. N?» — »Niin, valitettavasti!» — »Miten niin, valitettavasti?» kysyi ihmeissään sankarimme. »Olenhan joutunut tällaisen loukkaavan kohtelun esineeksi.» Ja samassa alkoivat seurueeseen kuuluvat nuoret miehet syytää suustaan herjauksia: »Olette pilannut iltamme, pitäisi tietää, missä on sopivaisuuden raja j.n.e.» Harmaahapsinen, maanmaineen omaava kirjailija seisoi siinä nolona pääkaupunkilaisnuorukaisten sadattelemana, poikakloppien, jotka eivät edes älynneet nousta seisomaan puhuessaan vanhan miehen kanssa.

Ei edes näyttämön palkeilla näytä ihmisistä sovinnaisuus katoavan. Lisäksi annos yliherkkää, helposti loukkaantuvaa itsetuntoa ja ihminen ei siedä neulanpistostakaan. — Ja kaikki vielä ravintolassa, jolla on taiteilijatraditioita.

Käsityksemme mukaan on nuorempi polvi epäsovinnaisempaa kuin vanha. Kysyimme kirjailijalta, pitääkö hän nuorta polvea siveettömänä.

»Nuori polvi on ainakin rehellisempää. Se on katsellut avoimin silmin elämänilmiöitä ja uskaltaa noudattaa tunteensa ääntä. Maailmansota ja sitä seuraava mullistuskausi on selventänyt, ehkä myös puhdistanut ilmapiiriä.»

Huomautimme, että kirjailijan elämä on monesti ollut suuren yleisön huomion esineenä.

»Minä olen koettanut olla rehellinen. Olen koettanut taistella jesuiittamoraalia vastaan, mutta joutunut kerta kerran perään tappiolle. Ilmari Kiantoa ei ole ymmärretty, ei edes koetettu ymmärtää. En ole tahtonut tehdä elämässäni kenellekään vääryyttä, mutta olen huomannut tuottavani ja tuottaneeni suuria kärsimyksiä niille, joita olen rakastanut ja jotka ovat minua rakastaneet. Siitä huolimatta on paljon ihania muistoja kohta 60 vuotta täyttävällä miehellä, joka on koko elämänsä palvonut naista. Mutta paljon on ollut myös helvettiä. Ja taistelu jatkuu edelleen. Tälle planeetalle on Ilmari Kianto mahdoton. Rauhan saa hän vasta haudassa.»

»Niin, keskelle Niettussaarta olen pystyttänyt seipään, johon on kaiverrettu sanat: Tässä levätköön Ilmari Iki-Kianto. Sinne näkyy Vanha Pappila suuren Niskanselän takaa sekä toisaalla rakas Turjanlinna. Jos pappi haluaa haudalleni tulla, niin tulkoon, mutta puhukoon totta! Ihailen suuresti vanhan ajan pappispolvia, joiden kylvämä usko auttaa Suomussalmenkin ryysyköyhälistöä elämään päivästä päivään viheliäistä, torakkain ahdistamaa elämäänsä. — Suuri erämaan hiljaisuus on hautakumpuni ympärillä vallitseva. Pelkäänpä kuitenkin pahoin, että pappi Janhosen ihanteiden täyttymys, rautatie, pian puhkoo Suomussalmea, veturin pillinpiipahdukset häiritsevät erämaan rauhaa. Mutta Ilmari Iki-Kiantoa ei mikään häiritse, hän nukkuu ikiuntaan rakastamansa elämän jälkeen, ei edes maailman soima ja herja häntä enää saavuta.

Eino Mikkola.

KIRJALLISUUS

HENKIEN TAISTELU.

Meillä on tilaisuus julkaista Joel Lehtosen nuoruuden ystävän tarkastaja I. M. Waroman selostus kirjailijan jouluksi ilmestyneestä teoksesta Henkien taistelu. — Joel Lehtosen nerokkuutta ja alkuperäistä luomisvoimaa osoittava tuotanto on tunnettu ja tunnustettu. Hänen viimeinen teoksensa on saanut kuitenkin yleensä hyvin ankaran vastaanoton. Sitä mielenkiintoisempaa on tutustua arvosteluun, jossa voimakkaasti tuodaan esiin teoksessa ilmenevä kirjailijan elämänkäsitys.

Le Dome-ravintolan kellarissa oli pieni tummanpuhuva pullo, jonka kylkeen oli merkitty nimikkeeksi: »*Kill me quick*». Tässä pullossa asui pikkunen piru. Eräänä päivänä tämä piru ryömi pullosta esille ja lensi itsensä Jumalan luo keskustelemaan erinäisistä maailman ihmisiä koskevista asioista, ja arvosteli sen kestäessä m.m. Jumalan rankaisutapaa pistää ihmiset kuoleman jälkeen tuliseen helvettiin, varsinkin kun hän jonkun ajan kuluttua vetää ne sieltä kuitenkin ylös taivaan ihanuuteen. Hänen mielestään oli kaikin puolin asianmukaisempaa rangaista ihmissielua jo ihmisen eläessä siinä maailmassa, jonka Hän oli ihmisen asuttavaksi luonut, ja sitä varten oli hänellä, pirulla, aivan ensiluokkainen keksintönsä, jolla hän oli valmis kokeilemaan. Ja jottei voitaisi sanoa mitään sen tehokkuutta vastaan, oli hän valinnut yrityksen kohteeksi metsänhoitaja 1. forstmestari Kleophas Leanteri Sampilan, joka hamasta lapsuudestaan saakka oli aivan mallikelpoinen suomalainen poikamies, luokkansa etevin oppilas, selväjärkinen, nuhteeton ja hyvätapainen suomalainen virkamies.

Tämän miehen oli piru tekevä tyytymättömäksi, jopa siinä määrin, että hän tulisi tuntemaan oman elämänsä mahdottomaksi ja tulisi lopullisesti luhistumaan. »Anna nyt vain Kleophas Leanteri minulle, mitämaks hän *luopuu sinusta kasvojesi edessä* — —» sanoo piru. Ja Jumala salli pirun toteuttaa aikeensa. — Silloin piru palasi Herran tyköä maailmaan ja ryömi takasin pulloonsa.

Kleophas Leanteri Sampila matkusti terveyttään hoitamaan 4 kuukauden virkalomalle Pariisiin, meni siellä Le Dome-ravintolaan, tapasi eräitä suomalaisia ja joutui heidän joukossaan maistelemaan ranskalaisia viinejä. Näin joutui hän kaljatehtailija Vihtori Sorsimon kanssa avaamaan pullon, jonka kylkeen oli merkitty sanat: *Kill me quick*, ja josta tuo pikkunen piru pääsi ulos ja meni — ei suinkaan Kleophas Leanterin, vaan Vihtori Sorsimon sieluun, ja heti sieltä käsin alkoi toimia Kleophas Leanterin turmioksi.

Kleophas Leanteri oli viinaksien vaikutuksesta joutunut kompastumaan luontaisesta olemuksestaan, »piti hivenen hauskaa» mademoiselle Madelainen kanssa, ryyppäsi ja joutui tappeluun kapakan edustalla sieltä poistuessaan. Toverillinen Sorsimo luonnollisestikin saattoi hänet kortteeriinsa, ja tuli häntä sittemmin seuraavana päivänä hakemaan kaupungille, sekä kertoi hänen edesottamuksistaan edellisenä iltana. Tästä Kleophas Leanteri suuttui itseensä niin, että teki lujan päätöksen olla koskaan enää maistamatta tippaakaan alkoholia — päätöksensä hän pitikin aina kuolemaansa saakka. Mutta joka kerta kun Parisin tapahtumat hänen mieleensä muistuivat — se tapahtui sangen usein — kuohahti hänen *tyytymättömyytensä* omaa itseään vastaan.

Parisissa renttuileva turkulainen tohtori Törsö ja kaljatehtailija Sorsimo aiheuttavat hänelle yhä jatkuvaa tyytymättömyyttä, joka viimemainittu m.m. laukasee hänelle seuraavankin, kaksimielisellä eleellä Suomesta esitetyn lauselman: »— — — No, nuo punamekot (Lapualla) eivät tietenkään unohda, että vapaussodassamme tuli heitä usein käsitellyksi hirvittävän väärämielisesti, saatanallisen julmasti; ja sitäpaitsi he pelkäämistäsi »jäljistä» huolimatta yhä vain *uskovat*, että entiset uskot täytyy saada tuhotuksi. — No, talonpojat repivät heiltä punapaidat päästä ja »uhkaavat lyödä edelleen kommunismille nyrkin pöytään», kuten lehdet kertovat. — Painanpa mieleeni tämän tapauksen: siitä voi koitua jotain isompaakin — sillä sekin on taistelua vanhan ja uuden välillä, *uuden, jota lopultakaan — ei paljoakaan tulle!*»

Huolimatta vastenmielisyydestään Sorsimoa kohtaan Kleophas Leanteri Suomeen palattuaan yhä lujemmin liittyy hänen ja hänen opastukseensa, aluksi asuu hänen luonaan Krokelbyssä, mutta vuokraa itselleen sittemmin oman huoneensa lähistöllä ja on jatkuvasti Sorsimon vaikutuksen alaisena. Sorsimo sitten tutustuttaa häntä eri piireihin, joissa hän oppii tuntemaan — pitkin matkaa aina vain ei suin-

kaan humoristiselta tai hyvältä vaan yksinomaan satiirisen pahalta puolen — tiedemiehiä, kansallisia »merkkimiehiä», lannanvetäjiä, kommunisteja, sosialisteja, pappeja, ministereitä, kansanedustajia, lapualaisia y.m. Kleophas Leanteri käy madame Craucherin turkkilaisessa salongissa ja saa tietoonsa, että tämä, jo ainakin v:sta 1927 lähtien tschekan rahoja käyttelevä arv. nainen, on mitä suurimmassa mittakaavassa autellut kansanliikettä, on ollut yksissä puuhissa Kosolan y.m. kanssa, keskustellut puhelimessa itsensä kenraali Mannerheimin kanssa j.n.e. (kaikki kirjailijan sanomalehdistä kokoomia juoruja) ja luonnehtii kaikista omalla tavallaan kuvia, jotka tympäsevät Kleophas Leanteria (kuten kaikkia lukijoitakin) siinä määrin, että Kleophas Leanterilta katoo viimeinenkin usko hyvään tässä elämässä. Ei Kleophas Leanteri enää ajattele virka-asioitaankaan. Niistä muistutettuna hän vain kohauttaa olkapäitään. Hän ei enää välitä virastaan. Perintöosuutensakin lähenee loppuaan. Koko elämä vain häntä ellottaa. Kerran hän vielä unissaan näkee erään rehellisen, isänmaallisen valtiomiehen, mutta sitten hän havaitseekin sen vain uneksi ja vajoo yhä syvemmälle tyytymättömyyteensä, epätoivoon. Tämä käy hänelle jo niin raskaaksi, että kun hän taas kerran kulkiessaan sattuu teurastuslaitoksen kohdalle, jossa muuan torppari emäntineen kulettaa lehmäänsä teurastettavaksi, ja lehmä tuntee veren ja lian hajun, hän huomaa lehmän silmissä ja liikkeissä kaamean epätoivon, ratkeaa hänen kohtalonsa viimeinenkin elämänlanka. Hän lähtee asunnostaan, yöpyy latoon, jossa muudan työtön kotiseudun mies lyö hänet nyrkkiraudalla hengiltä.

Piru oli voittanut. Kleophas Leanterin elämä ei ollut kylläkään muuttunut paheelliseksi millään tavalla, mutta hänen elämänsä viimeinen vuosi oli muuttunut hänelle todelliseksi helvetiksi, josta hän ei enää päässyt kohoamaan — sillä hän oli unohtanut Jumalan, luopunut Jumalasta Jumalan itsensä kasvojen edessä ja muuttunut »kolmen markan mieheksi». Kleophas Leanterilla ei ollut uskoa hyvään Jumalaan. Hän ei hakenut Jumalaa eikä epätoivossaan näin ollen ymmärtänyt ryhtyä rukoilemaankaan apua ylhäältä.

Ja piru meni uudelleen Jumalan tykö voitostaan nauttiakseen. Epilogi taivaassa on kirjan kenties luettavin osa, yhteenveto, joka opettaa meitä arvioimaan elämämme perin tavallisia ongelmia.

Piru sanoo:

»Tiedät että olin vietellyt hänet (Kleophas Leanterin) tyytymättömäksi jopa itse elämäänkin — — kuten sinun suostumuksellasi tein; siis kohtalaisen epäautuaaksi! Mielestäni ei moinen tyytymättömyys vielä kuitenkaan riittänyt — — — tahdoin tehdä hänet tyytymättömäksi myöskin *omaan itseensä.*»

— »Parisissa käyneet täällä Suomessa istuvat »på sina äckliga caféer» tekemättä mitään. Häpeämättä, että siten ryöstävät oman äitinsä, isänmaansa ilman että antavat hänelle mitään takaisin. Ja häväisten täten aivan omia äitejään ja isiään, jotka ovat heistä ehkä niin paljon toivoneet.» — — —

— — »Jaha, nyt poikani siis alkaa *ymmärtää*, kuten usein lurjusmaisuuden suosimista nimitetään; alkaa kaivaa esille uhriensa ansioita, — niinkuin patti hevosen jalassa paranisi siitä, että kehutaan hevosen harjaa, hyvää ruokahalua j.n.e. — — — — Itserakkaus saa sekä hyveemme että paheemme näyttämään meistä paljon suuremmilta kuin ne ovat — — — Juuri itserakkaus saattoi hänet syvimpään epätoivoon.» — — — — »Pääasia minulle on, oi Herra, että hän ei ennättänyt päästä *tyytyväisyyteen*, siihen, jota väittäisin eräiden nykyajan ihmisten ainoaksi autuudeksi. Joten minä olen nyt voittaja.»

Kirjailija saa anteeksi paljon ilkeästä esitysainehistostaan tämän viimeisen lukunsa kautta, olkoonpa vaikka niinkin, että hän itse tekeytyy teoksessaan piruksi ja käyttelee pirun aseita, olkoon, että hän itsekin vain rajoitetussa määrin antaa kunniaa Jumalalle. Niin sittenkin uskon, että hän teoksessaan tahtoo kanssaihmisille todistaa, että Jumala on olemassa, ja *on ainoa, joka sinut voi kohottaa sielullisesta pimeydestäsi todellisimpiin elämän arvoihin.*

Ja lopuksi teoksen nimestä: Henkien taistelu. Miksi tekijä antaa sille nimen, joka ei ollenkaan näytä vastaavan teoksen sisältöä. Eihän pirulla ole mitään taistelutoveria, jota vastaan taistelisi kun Jumala on tahallaan jättäytynyt sivuun. Hänen tarvitsee vain pyöritellä tapahtumia Kleophas Leanterin lyhytnäköisten silmien ja »okulaarin» alla, eikä Kleophas Leanterin »hidasverinen» äly ehdi muuta niistä nähdä kuin sen, mikä juuri tarkastushetkellä polttopisteeseen osuu. Ja hyvin heikkoa on Kleophas Leanterinkin vastaanhangottelu. Taistelusta meille sotilaille ei näin ollen teoksessa tunnu olevan merkkiäkään. Ja kuitenkin tekijä on teokselleen antanut sen nimen.

On syvennyttävä vieläkin enemmän. Elämän tapahtumat ovat useimmiten sangen yksinkertaiset. Sinun täytyy vain päättää menetkö tuosta ovesta sisälle vai et. Oma päätöksesi ratkaisee asian. Kulet kirkon avoimen oven ohi. Ajatus, menisiköhän kirkkoon vai jatkaisiko matkaansa ohi, käy aivojesi läpi murto-osassa silmänräpäystä. Jatkat matkaasi. Kapakan kohdalla poikkeat ovesta sisälle ja vasta aamutunneilla luovit kotiin. Tilaisuus on ohi. Asian ratkaisit ilman minkäänlaista taistelua. Ja niinhän se

on. Emme tarvitse mitään taistelua jatkaaksemme matkaa helvettiin, *sillä sillä tiellähän me seisomme jo aivan valmiina*. Pirulla on sitä vastoin paljon suurempi työ *estääkseen meiltä ajatuksen poiketa tieltämme* Jumalan huoneeseen. Ja tätä taistelua kirjailija sangen sattuvasti luonnehtii kirjansa viimeisessä luvussa. Hän huomaa, että Jumala on luonut maailman, luonut ihmisen, luonut hänen sielunsa, joten Jumalan tarvitsee ainoastaan hiukan antaa itsestään tuntua, niin ihmissielu on heti valmis taistelemaan, ja silloin on pirun voittomahdollisuus epävarma. Kleophas Leanteri vaistosi useammankin kerran, että Jumala on hänessäkin jotakin luonut, ja silloin piru sai taistella kovan ottelun, mutta Jumalan ääni Kleophas Leanterissa oli jätetty liian heikoksi.

Teosta ei lue mielellään, siihen on sen yksityiskohtien sisältö liian tympeä. Mutta sitä kannattaa tutkia, sillä se voi paljastaa tutkijassa itsessään ilmeneviä heikkouksia ja puutteita, jotka kaipaavat korjauksia, ettemme loisi helvettiä meitä sattumalta ehkä tarkastelevan taikka kohtaloihimme kiintyneen hyvän ystävämme tai kanssaihmisemme sieluun. Kiusaukset ovat harvoin niin tuntuvia, että ymmärtäisimme niitä väistää. Useimmiten ovat ne niin pieniä, että huomaamme ne vasta *liian myöhään*. Kleophas Leanterilla ei enää ollut paluutietä. Sen katkasi halpahintainen nyrkkirauta puuttuvan kolmen markan takia.

I. M. Varoma.

NERON ALKUTULTA?

L. Onerva: Yö ja Päivä. Runoja. Otava.

On voimaa antavaa saada tänä mitättömyyden, kateuden, pikkumaisuuden, kaikkien henkisten arvojen murhaajain aikana käteensä teos, jonka sivuilta hehkuu väärentämättömän runouden jaloin kirkkaus ja tuli.

L. Onerva, kirjallisuutemme palavin taistelija ja tilittäjä osoittaa uudessa runoteoksessaan heikentymätöntä luomisvoimaa. Hänen kokoelmansa »Yö ja Päivä» tuo hänet vanhan sukupolven edustajista kaikista lähimmäs vuosisatamme uudistuvaa sielullista murrostilaa elävää ihmistä.

Kun ajattelee Onervan koko tuotantoa, sen rohkeutta ja tinkimätöntä rehellisyyttä, alistumatonta, kaikesta sovinnaisuudesta välittämätöntä taisteluntahtoa, havaitsee siinä juuri nykyajan ihmisen sisäiselle janolle tunnusomaisinta. Aikamme ihminen on väsynyt valehtelevaan kohteliaisuuteen, kaikkien pimeyden palvelijoiden fariseuskasvoihin. Kun mitta on täysi, ihminen tuntee kulkevansa nääntymyksen kuilun partaalla, kelpaa pelastajaksi vain voimakas, rehellinen puhe. Tässä suhteessa on Onervan koko tuotanto aikansa edellä kulkevaa, muodoista, suunnista, ajan vaatimuksista välittämätöntä. Kaaoksessa kamppaillessaankin siinä on löydettävissä nerokkaan hengen tinkimättömyyden tuntomerkit. — Hänelle kelpaa vain väärentämätön, kokonainen, aito. Ja hänen aivoissaan alati jyskyttää ja palaa, kaivertaa eteenpäin kuin sähkömagneettinen virta tuon korkeamman totuuden, jalostuneemman kauneuden saavuttamiseen, hänessä leimuaa alati uuteen tunkeutuva, alistumaton alkuvoima.

»Kuin aurinkoa maa
sua kierrän, kutsun loppumattomasti.
Ei piillä pilvein taa
sun kasvois kauneus saa koskaan multa.
Ma tahdon olla valo valostasi,
ja iskusi jos minuun lankeaa,
ruusuina riistää ne ja hyväilyiksi
ne rakastaa.»

»Oon maan ja taivaan lauluja ma laulanut
ja ihmisen,
kauneimman kuullut sävelen
pohjasta sielujen.
Oi sfäärein soitto, soittajias auta!»

Hänen jokaisessa säkeessään soi totuuden ja kauneuden palvojan sävel, sen kuumana pohjavoimana rajaton rakkaus elämään, rakkaus ihmiseen, jano saavuttamattomaan valoon, ikuisesti kestävään. Paitsi, että hänen uuden kokoelmansa muodollinen hioutuminen ja uusien runokuvien tapaaminen on ollut hänelle onneksi, tuottaen esiin runoja, jotka ovat lyyrillisestikin kauneinta Onervaa, on kokoelma »Yö ja Päivä» uudestisyntyvän sielun uudistuvan näkemyksen ilmaus. Olin sanoa, on hämmästyttävää, mutta ajateltuani tajusin, ettei ole hämmästyttävää, vaan — selvää, että Onerva on jälleen uuden esikyntäjä, joka tuo kansalleen puhdistuneena ja seestyvänä valona niitä kipunoita, jotka ovat välähdelleet nuoren sukupolven, — tulenkantajat — sukupolven tajunnassa heidän armonhetkinään. Hänellä ei ole valittavana kahta tietä, ainoa on runoilijan jylhä yksinäisyyden tie, ylpeän nöyryyden tie, onnen valtakunnan tie.

»Ja nyt olen vaiti kun hiiri
ja loukosta katselen laumaa.
Miks niin? Sulast' ihmettelystä:
noin suuriko lasteni piiri?
Oma hulluus on tarttunut muihin,
oma huuto jo tuhansiin suihin.»

Hänelle häämöittää uusi näkemys, uusi valkeus, uusi Jumala syntyy hänen sielussaan. »Se on syntyvä meidän kivustamme ja ikävästämme, meidän

TALO RUE VARENNEN VARRELLA.

VAIKUTTEITA AUGUSTE RODIN'IN MUSEOSTA.

Tämä olisi oikeastaan pitänyt julkaista vasta kuusi vuotta myöhemmin — v. 1940, jolloin *Auguste Rodin*'in, kaikkien aikojen erikoislaatuisimman kuvanveistäjän syntymästä tulee kuluneeksi tasan sata vuotta.

Millainen oli Rodin ihmisenä, millainen taiteilijana? Näihin kysymyksiin on mahdoton vastata tämän kuvauksen lyhyissä puitteissa — eikä tarkoitukseni olekaan käydä kritisoimaan mestarin luomuksia, hänen kuolemattomia kättensä töitä, joista pieni osa on joutunut meidänkin kaukaiseen maahamme. Kuvaukseni supistuukin jonkinlaisiin subjektiivisiin huomioihin, joita kuljeskellessani Hôtel Biron'in, Rodin'in museon avaroissa saleissa olen tehnyt.

Keskellä Pariisin kuumeista hyörinää, vähän matkaa kultakupoolisesta Invaliidikirkosta, Napoleonpyhätöstä, uinuu eräs pieni, hiljainen katu, Rue Varenne, jonka varrella kohoaa kaksi-kolmikerroksisia porvaristaloja suljettuine ikkunaluukkuineen ja kuolleelta vaikuttavine pihoineen, katu, jonka epätasaiselle mukulakivitykselle vain harvoin eksyy kolisevat kuormarattaat tai puhkuva auto. Tuon rauhaisan kadun varrella sijaitsee korkean murattipeittoisen muurin ympäröimänä Hôtel Biron, entinen kreivillinen linna, kirkkoineen ja Versailles-tyylisine puutarhoineen, jossa joskus ovat suihkulähteet iloisesti solisseet ja tornikellot ilta-angelusta kaikuneet. — Nyt on puutarha rappeutunut, tornikellot lakanneet iäksi soimasta ja kreivillinen loisto kadonnut linnan parkettisaleista. Noiden murattipeittoisten muurien sisällä asuu suuri hiljaisuus, jota vain harvoin rikkoo hälisevä turistiparvi, joka levottomien varpusten tavoin lehahtaa muurin ristikkoportista sisään ja hajaantuu linnan saleihin, ostamaan postikortteja museon nähtävyyksistä ja hankkimaan nimikirjoituksen muistikirjoihinsa linnan iäkkäältä vahtimestarilta, jolla aikoinaan oli ollut kunnia palvella itse suurta mestaria, Auguste Rodin'ia. Vain harvoin eksyy linnan avaroihin saleihin todellinen taiteilija, Apollonpalvoja, jonka silmä ei väsy katselemaan noita marmori- ja pronssitöitä, joista uhkuu Ranskan suurimman kuvanveistäjäneron elävöitynyt henki.

Taiteenpyhätöstä on tullut markkinapaikka. Siellä käydään useimmiten vain sen takia, »että siellä on jotakin katselemista», tai että voi kehua käyneensä Rodin'in museossa. Tuskin moni edes tietää, että noiden samojen seinien sisällä on kuuluisa mestari elämänsä viimevuodet vaikuttanut, taltan ja vasaran kanssa luomistyötään suorittanut. — Mutta tehkäämme kiertomatka noiden taideaarteiden keskellä:

Museossa kävijän tie suuntautuu ensiksi linnan

---

jäsentemme työstä ja meidän aivojemme ja sydäntemme sähköstä, meidän ruoskitusta ruumiistamme — — —.» »Me luomme sen ei omaksi kuvaksemme, niinkuin ennen jumalat luotiin, vaan paremmaksi meitä — — —.» »— — — Minä uskon ihmisen poikaan ja tyttäreen, uuteen polveen, uuteen aikaan, siihen, mitä ei vielä ole, mitä ei kenties koskaan tule: yksilöiden itsevapautuksen vapahdustyöhön . . .» — Näiden muutamien lainattujen säkeiden takaa saamme aavistuksen, että runoilijalle häämöittää uusi maailmankatsomus, uusi käsitys ihmisestä, uusi usko tulevasta ajasta, jota ei vielä ole, mutta jonka tuleminen on mahdollinen. — Kuinka se on mahdollinen ja mikä se on? Onko joku onnen tuhatvuotinen valtakunta? Ja miten sen tuleminen on mahdollinen? Onko ehkä ihmisen tajunnassa tapahtuva muutos, sielutieteellinen ihme, jota aikamme ihminen ei vielä tajua . . ? Ihme, joka toteutuu, kun ihminen saavuttaa voiman tarjota kiven antajalle leipää . . ? L. Onerva viitoittaa meille tietä. »Olenko hyljännyt teidät, te nuoruuteni jumalat: hengen taipumaton ylväys ja puhtaus tunnon. En, tuhannesti en!» — — — »On paljon nimiä, vain yksi on, mi kerran maailman voittaa: rakkaus.»

Olen tullut ajatelleeksi kuuluuko L. Onerva niihin runoilijoihin, jotka ymmärretään vasta heidän kuoltuaan. Vai missä piilee syy, ettei hänen runoutensa ole päässyt Suomen kansan sydämeen todellisen elämän voiman ja rikkauden antajana? Onko ehkä Suomen kansan kypsymättömyys, vastaanottokyvyn puute tähän syynä? Varmaan lukijan, joka etsii runoudesta vain tunnetta hyväilevää lyyrillistä kauneutta, on vaikeaa Onervaa ymmärtää. — Ymmärtääkseen hänet täytyy tajuta hänen näkemyksensä syvyys ja avaruus, tuntea totuutta kohti taistelevan hengen alati kärsimystä tuottava kuluttava tuli, totuuden etsimisen ainoa kaikkivaltias pakko. Runoilijan mantteli on kallisarvoinen ja raskas kantaa. Onerva kuuluu niihin harvoihin, jotka ajan lokavirtojen läpi jaksavat suojella manttelinsa tahrattomana.

Y. K.

pihalla, aivan muurin vieressä sijaitsevaan kirkkoon, joka sekin, kuten koko tuo entinen kreivillinen linna, on museona.

Jykevien goottilaistyylisten ovien avauduttua tulemme hämärästi valaistun kirkon suur-aulaan, jossa heti huomio kiintyy »hengellisen ja maallisen taiteen» kirjavuuteen. Edessämme oikealla on Rodin'in ehken huomatuin suurtyö, kuuluisat »Calais'n porvarit» savi- ja kipsiluonnoksena. Tuo kuusihenkinen valtava ryhmä elävästi, suorastaan mestarillisesti karakterisoituja henkilökuvia, saa matkailijan pakostakin pysähtymään. Siinä ovat edessänne kuin elävinä nuo kuusi kuuluisaa Calais'n porvaria, jotka omalla hengellään tarjoutuivat lunastamaan piiritetyn kotikaupunkinsa asukkaiden vapauden. Kuinka suurenmoisen elävästi onkaan Rodin luonnehtinut noihin kipsikuviin kaiken sen, mitä hän Calais'n porvareissa todella näki: palavan isänmaanrakkauden, uhrautuvan alttiuden kansan yhteisen edun hyväksi. Veistoryhmää katsellessa tulee pakostakin mieleen: täytyy todella olla todellisen elämän läpitunkema, olla taiteilija, joka ei omaa yksistään materiaa, vaan myös hengen, voidakseen luoda kuolleesta aineesta elävää todellisuutta. Niin paljon kuin Rodin'in veistoksista, ja eritoten juuri Calais'n porvareista on riidelty, on kumoamaton totuus kuitenkin tunnustettava: Calais'n porvarit on yksi kuvanveistotaiteen mestarillisimpia ryhmäluomuksia.

Mutta ei yksistään vain tämä, vaan paljon muuta kätkeytyy tuon entisen linnakirkon holveihin. Siellä on mainioita näytteitä Rodin'n arkkitehtoonisista kyvyistä, jäljennöksiä ja luonnoksia Brysselin pörssitalon koristuksista, jotka Rodin yhdessä Rasbourgin kanssa suoritti. Siellä esiintyy maalauksellisen hienoja figuureja kirkkojen koristelutö.stä, joissa on selvästi huomattavissa Carpeaux'lta saatuja vaikutteita, tuolta Napoleon II:n aikuiselta Ranskan eleganssin kuvaajalta. Monissa pikkutöissä ilmenee myös Sèvres'in aikoina opittua maalauksellista hienoutta. Mutta tarkka tähtäilijäsilmä ei voi olla huomaamatta samalla jokaisessa pienimmässäkin esineessä Rodin'in omalaatuista impressionistista realismia, joka aikoinaan taiteilijapiireissä nostatti suorastaan vallankumouksen häntä vastaan. ———

Liukaskielisen vahtimestarin esittelyistä ja hänen selityksistään eri teosten syntymävuosista ja vaiheista, ei jää paljoakaan matkalaisen mieleen. Paljon ehyempi on kokonaisvaikutus, joka syöpyy katselijan sisimpään kirkkokuorien hämärässä, jossa Ranskan valtio nykyisin säilyttää osaa suuren poikansa töistä.

Kuljettuaan nurmettuneen linnanpihan yli päärakennukseen ja astuttuaan sen avaraan eteisaulaan kohtaa matkailijaa Rodin'in kuuluisa »Johannes Kastaja»[1]), luonnollista kokoa oleva kipsiveistos, joka paremmin kuin ehkä mikään hänen henkilökuvistaan ilmaisee tekijän omalaatuista persoonallisuutta. Rodin'in Johannes Kastaja on rauhan apostoli, mutta myös samalla sodan airut. Veistoksen hienosteltu pintakäsittely, on niin lihaksen tarkkuudella tehty, että m.m. Léon Maillard sanoo kirjoittamassaan Rodin'in elämäkerrassa, että »Johannes Kastajan» luojan on täytynyt olla mitä taitavin kirurgi, voidakseen niin tarkoin kuvata ihmisruumiin jokaisen lihaksen.

Tämän valtavan veistoksen ääreen pysähtyy moni museossa kävijä pitkäksi tuokioksi, saaden kuin jonkinlaisen valmennustilan, astuakseen museon toiseen kerrokseen, satyyrien ja nymfien valtakuntaan.

Toisen kerroksen huoneet sisältävätkin etupäässä Rodin'in pienempiä töitä, marmoriin veistettyjä tarujen henkilöitä, joita katsellessa tulee pakostakin mieleen Ville Wallgren'in Bachukset, keijukaiset ja Amorit. Mutta huoneissa on ei vain yksinomaan veistoksia, vaan myös paljon taiteilijan alkuperäisiä piirustusluonnoksia ja etsauksia. Nuo kymmenet, ehkä sadat pikkutaulut kertovat mestarin suurenmoisesta piirustustaidosta, hänen kyvystään kyetä muutamalla viivalla hahmoittelemaan jonkun henkilön tai ryhmän. — Useimmat piirroksista ovat karaktäärisiä, mutta joukossa on myös joku karikatyyri jostakin viime vuosisadan kuulusta ranskalaisesta valtiomiehestä, taiteilijasta tai kirjailijasta. Erikoisen mieleenpainuva on Balzac'ista tehty pilapiirros, joka on kokoelman parhaimpia.

Ylemmissä saleissa on sekaisin sekä suurempia että pienempiä töitä. Siellä tapaamme osia kuuluisasta »Helvetin portista», »Pronssikauden miehen», pienoisjäljennöksen »Ajattelijasta», »Keväästä», »Suudelmasta» y.m. Erikoista huomiota herättää eräs omituinen marmoriveistos, joka kauempaa katsoen näyttää muodottomalta kivilohkareelta. Vasta lähemmäksi tultua voi todeta, että lohkareen pinnasta kohoaa miltei joka piirron ja rypyn tarkkuudella muovattu ihmiskäsi — Jumalan käsi, kuten Rodin on sen nimittänyt. Veistos on yksi merkillisimpiä, mitä Rodin on luonut. Se symbolisoi Jumalan luovaa kättä, joka kohoaa usvaisesta kaaoksesta luodakseen tuosta raa'asta materiasta oleellisen maailman. Mallina on kuvanveistäjällä ollut kreivi D:n käsi, joka aikoinaan oli Ranskan kaunein mieskäsi — ja niin se todellakin lienee ollut, päätellen veistoksen puhdasviivaisuudesta ja sopusuhtaisuudesta.

Kun matkaaja vaeltaa huoneesta huoneeseen nari-

[1]) Pronssiveistos on Luxembourgin museossa Pariisissa, jossa myös useammat mestarin suurtöistä ovat pronssiin valettuina.

2-TERÄINEN MIEKKA

ERÄÄN »ODOTTAVAN» TERVEHDYS POHJATUULELLE.

Todellako? Saammeko jälleen uskoa — toivoa — odottaa .. Joko todellakin puhaltaa uusia *raikkaita* tuulia kauan kestäneen tympeyden keskelle?! Joko jälleen elää ihmisissä sielun kaipausta — eikä vain »ruumiin ikävää»? Onko nuorisolla jälleen myös ihanteita — eikä vain vaistoja ja viettejä? Onko taistelumieltä, itsekuria ja vastuuntuntoa — eikä vain »elämänjanoa» ja »elämänhurmaa»? Onko tunkeutumassa jotain uutta — etsivää — kaipaavaa — voimakasta — puhdasta keskelle boksihilujen ja ravintolatanssiaisten tympeää ilmapiiriä? Eikö tosiaankaan ole banaali ajanvietefilmi loputtomasti vatkaamalla rakastelukohtauksiansa ja huvittelukuvauksiansa tappanut nuorison *sielua* . . . Vieläkö se todella *elää* — etsii — innostuu — muustakin kuin raha-urheilun saavutuksista tai filmitähtien rakastelujutuista — innostuu ilman viinejä, konjakkeja ja coctail'eja — sisällyttää rakkauskäsitteeseensä muutakin kuin seksuaalisuuden — vaatii taiteelta ja kirjallisuudelta muutakin kuin esteettisillä tunnelmilla höystettyjä sukupuolihimon kuvauksia . . . Onko todellakin nouseva kirjailijoita, joiden sielunelämä on niin rikasta, että heidän näköpiirinsä sopii muitakin probleemeja kuin pelkkä »mies ja nainen»?! Onko vihdoinkin esiintyvä arvostelijoita, joilla on tarpeeksi näköaloja, vastuuntuntoa ja rohkeutta *myös eetillisten arvojen vaalimiseen?* Arvostelijoita, jotka eivät esteettisillä fraaseillansa kuljeta harhaan arvostelukyvytöntä yleisöänsä ja kiihoita kypsymättömäin lukijain uteliaisuutta viittaamalla lopuksi kirjan »aiheen arkaluontoisuuteen» tai »kuvaustavan rohkeuteen» j.n.e.! Arvostelijoita, jotka esteettisen arviointinsa ohella *tahtovat ja uskaltavat antaa sijaa edes lyhyelle eetilliselle arvioinnille* — sanomalla roskan roskaksi!

Niin . . . elääkö ja liikkuuko nuorisossa kaipuuta — syvempää rikkaampaa, voimakkaampaa kuin meissä keskipolvilaisissa? Kun sen vapauskäsite ei enää merkitse samaa kuin rakastelun »vapaus» ja päämäärätön, persoonaton ajelehtiminen, niin onko se myös jaksava vyöttäytyä yhä määrätietoisempaan taisteluun — ei vain rahanvaltaa ja vanhoja järjestelmiä vastaan, vaan myös omaa »lihaansa» vastaan? *Älköön sen pyrkimys kohti henkistä tietoisuutta, vapautta, persoonallista kehitystä hukkuko omaan nuoreen epämääräisyyteensä* ja epäselvyyteensä, niin että se ehkä pian olisi valmis jälleen leimaamaan kaikki eetilliset arvioinnit »poroporvarimoraaliksi»! Ei! Tuhannesti ei! Kirkastukoon »henkesyyden »kaipuu *valveutuvan omantunnon* valossa pyhäksi kukoistukseksi *kohti suurinta henkisyyttä* — näkymättömien todellisuutta — *Jumalan todellisuutta* Saammeko *sitäkin* uskoa — toivoa — odottaa — rukoilla? *Yksi monista.*

AIKAMME NAINEN.

Onko kehittymässä uusi nainen, uusi moraali.

Mikä on nykyhetken nainen? Onko hän turmeltunut, suvussaan huonontunut vai edustaako hän ehkä jotain korkeampaa kuin menneen polven nainen?

Tämä kysymys kuuluu aikamme päivänpolttavimpiin kysymyksiin. Jokapäiväisessä elämässä, nykyhetkisessä kirjallisuudessa tapaamme tämän n.s. nykyaikaisen naisen. Naisen, joka haluaa olla miehen vertainen hyveissä, mutta ennenkaikkea juur n.s. paheissa.

Monet vanhemman sukupolven edustajat »vaikeroivat» katsellessaan nykyistä tupakoivaa, maalaavaa, flirttailevaa naistai: »Mitä tulee tästä kansasta? Mitä tulee sukupolvesta, jonka tulevat äidit jo keskenkasvuisena kulkevat leveällä tiellä tuntien erotiikan paremmin kuin äitinsä tuntevat?»

Kaikkea tätä arvostellessa täytyy olla mahdollisimman puolueeton. Nykyaikainen nainen täytynee ottaa välimuodon, ylimenoasteen kannalta, joka osoittaa kehityksen kulkua uuteen suuntaan. Niinkuin vasta kommunismi kaikkein räikeimmissä muodoissaan herätti meidät näkemään marksilaisuuden todellisen vaaran, niin tarvittiin todella mahdollisimman räikeä nykyaikainen ihminen avaamaan silmämme, havaitsemaan, että varmasti vanhassa moraalissa, vanhassa kasvatusjärjestelmässä täytyy olla jotain mätää.

N.s. nykyaikainen nainen on vanhan jesuiittamoraalin, liberalistisen maailman käsityksen uhri.

Hänen silmänsä ovat avautuneet. Hän näkee vanhan kaksinaamaisen moraalin, mutta hän ei jaksa nähdä sen materialistisen elämänkatsomuksen yläpuolelle, johon vanhempi polvi on vajonnut.

Hän elää ajassa, jolloin ihmiset myövät vaivaisista, kilisevistä killingeistä sielunsa ja ruumiinsa, kunniansa ja isänmaansa!

Hänessä herää rehellisyyden himo. Hän tahtoo hyljätä sen moraalin, joka siunaa salasyntisyyden. Hän tahtoo tehdä syntiä rehellisesti ja julkisesti. — Kenen on syy, jos hän ei näe rakkautta olevan olemassakaan, näkee vain ruumiin ikävän? Eikö syy ole juuri vanhemmassa polvessa?

Eikö hän rakkaudettomassa kodissaan nähnyt miestä ja naista yhdistävänä voimana vain suvunjatkamisvietin? Eikö kodissa

---

sevilla tammipermannoilla, tapaa hänen katseensa yhä uusia ja uusia Rodin'in luomuksia. Pronssia, marmoria, muovailusavea ja kipsiä. Näkyypä jossakin pilarin päässä harmaa graniittinenkin patsas. Silmiinpistävintä on eri veistosten pintakäsittely. Joku pronssiveistos on äärimmäisen siloiteltu, viimeistelty miltei hiuksen tarkkuudella, kun toiset taas sensijaan vaikuttavat karkeilta ja keskeneräisiltä. Emme tätä ihmettele, sillä tiedämme Rodin'in harrastaneen molempia äärimmäisyyksiä miten kulloinkin sattui, tai miten hänen taiteilijasilmänsä kokonaisuutta silmälläpitäen määräsi. Yksi mestarin erikoisuuksiahan olikin miltei suggeroivan vaikutuksen aikaansaaminen viivojen ja erilaisen pintakäsittelyn avulla. Hän oli aikansa, ehkä kaikkien aikojen suurin nero luomaan puhtaasti naturalistista taidetta, jossa luojan voimakas persoonallisuus ilmeni kaikissa muodoissaan. — — —

Hôtel Biron on suuri. Sitä ei käydä läpi tunnissa eikä kahdessa, jos vähänkin aikoo syventyä sen aarteisiin. Auguste Rodin'in tuotanto on myös niin laaja ja monipuolinen, että sitä riittäisi kertomista kokonaiseen kirjaan — ja niitähän on Rodin'ista kirjoitettu lukemattomia.

Tarkoituksena olikin vain esittää muutamia piirtoja — sanoisinko ohikulkijan huomioita suuresta mestarista ja hänen töistään. Onhan hän, Auguste Rodin ollut kuin johtotähtenä aikamme kuuluisaksi tulleille muovaussaven ja taltan mestareille. Hänhän se hahmoitteli uuden ja voimakkaan suunnan, jota Euroopan kuvanveistotaide on kahdennenkymmenennen vuosisadan kuluessa seurannut.

— — Nämä vaikutteet ovat jääneet mieleeni Hôtel Biron'ista Varenne-kadun hiljaisesta talosta rauhattomana hälisevän Pariisin keskellä.

Arne Koski.

Helsinki 1934. K. F. Puromiehen Kirjapaino O.-Y.

vallinneet samat juonittelut, jotka hallitsevat koko maata? Puoluejuonittelut. Eikö hän nähnyt vain jesuiittapeliä, pikkumaisuutta, pyhillä asioilla ratsastelua, omanvoiton pyyntöä, rahanhimoa, materialisuutta? Mistä hän olisi oppinut itsensäuhraavaa mieltä, rakkautta, korkeaa siveellisyyttä.

Hän inhosi sitä mätää. Mutta hän heitti kaiken moskan mukana kaiken hyvänkin pois. Hän oli oppositiossa kaikkea vastaan, joka lailla ja joka suhteessa. Sitä kuvastaa hänen sukupuolimoraalinsakin. Hän ei halua alistua nautinnonvälikappaleeksi, vaan olla tasa-arvoinen nauttija.

Mutta emme saa olla toivottomia tämän kaiken nähdessämme. Välikauden naiselle on tuleva heräämishetki. On tuleva hetki, jolloin hän ei jaksa enää kiertää materialismin toivotonta kehää. Tulee suuri tilityksen hetki, jolloin näkee entisen elämän harhan. Jolloin hän näkee ympärillään kärsivän ihmismassan kiertävän samaa kehää, mitä itsekin hetki sitten kiersi. Mitä hän aikoinaan opettikaan heille. Eikö hän tappanut heidän sieluansa moraalillaan. Eikö hänen olisi pitänyt opettaa: Elämän voimanlähde on kieltäymys. Rakkaus on kärsimystä, kieltäytymistä omasta itsestään ja mielihaluistaan. Jaksaako hän nyt ne näkevin silmin pelastaa, jotka sokaistuna talutti nautintojen suohon.

Yli maailman käy kansallinen herätyksen henki. Se kulkee käsi kädessä siveellisen herätyksen kanssa. Kykeneekö se herättämään aikamme naisen? Syntyykö hänestä se Uusi Nainen, joka herättää Uuden Miehen henkiin. Tuleeko hänestä se Uusi Äiti, joka opettaa korkeamman moraalin, kuin minkä itse sai perinnöksi? Kieltäytymisen moraalin ja sen, että tänäkin aikana täytyy uskaltaa totuuden puolesta riippua ristillä. Jollei, ei löydy muuta tietä, ei muuta vaihtoehtoa kuin totuus ja oikeus.

Emme vielä voi vastata näihin kysymyksiin, mutta sen tiedämme, että ihmisen täytyy paljon kärsiä jaksaakseen riistäytyä irti materialismin kiroista, kulkeakseen kohti uutta elämää, joka on kirkastumista ja järkkymätöntä rauhaa.

V. Väliaste.

MIEHEN TEKO.

Kun suomalaiset ylioppilaat valtion yliopiston avajaisissa lauloivat julistuslaulua: »Nouse rienná Suomen kieli», istuivat suomalaiset opettajat häpeillen paikoillaan, koska eivät uskaltaneet kuunnella pieteetin ääntä ja nousta seisomaan. Kun ylioppilaat poistuivat kuulemasta vieraskielistä puhetta, jota eivät olisi ymmärtäneet, seurasi yksi opettajista sisäisen äänensä pakosta heidän esimerkkiään. Tuo mies oli tri Martti Haavio, entinen tulenkantaja P. Mustapää. Hän sai teostaan — muistutuksen. — Sivuutamme ruotsalaiset, mutta mitä on sanottava nöyräpäisestä suomalaisesta opettajakunnasta? — Tyydymme sanomaan vain, että nuorison ääni on tulevaisuuden ääni. — Mitä kasaavatkaan päälleen tuomitsijat!

TOTTAKO?

»Kansallissosialisti» kirjoitti 15. 11. 1933 Pohjatuulesta seuraavaa:

»Olen jokseenkin varma, että IKL:n kirjailijat eivät ole itse (ohjelma)julistusta laatineet. Se on lähtenyt IKL:n päämajasta. Loppupisteessä langat ulottuvat hitleriläiseen ideologiaan. — Koko julistus on hitleriläisyyden läpitunkema. Poimimme siitä seuraavat tyypilliset kohdat: »Näkemyksemme Suomen kansan (lue: Saksan) suuresta tulevaisuudesta antaa työllemme innoituksen.» ... Sekoitettua IKL:läis-hitleriläistä katsomusta edustaa seuraava kohta: »Vaadimme kunnioitusta kotia, isänmaata ja uskontoa kohtaan.»

»Pohjatuulen» johtavana lankana tulee olemaan — siitä on jo jossakin julkisuudessakin puhuttu — natsi-Saksan kirjallisuuden ja taiteen ihailu. Sen ohjelmajulistus on lainaa Saksan kolmannen luokan kirjailijoiden hitleriläisistä julistuksista.»

»Pohjatuulelle» me sanomme: Vaietkaa »kansallisesta maaperästä kohoavasta elävästä taitcesta», jos ette muuhun kykene kuin lainailemaan fraaseja, jotka ovat kotoisin Hitlerin puheista. Vaietkaa »myönteisestä maailmankatsomuksesta», jos ette kerran kykene vähimmässäkään määrässä osoittamaan, mitä tuo maailmankatsomus on. Ja vaietkaa Suomen kansan tuuresta tulevaisuudesta, sillä ei koskaan kansalla ole oleva suurta tulevaisuutta, jos se orjallisesti jäljittelee humpuukia.»

Näin J(uhani) K(onkka). Me vastaamme vain, että ne nuoret kirjailijat, jotka laativat ohjelmajulistuksen eivät tunne Saksan kolmannen luokan kirjailijoita.

HAJAMIETTEITÄ ELLI TOMPURIN LAUSUNTA-ILLASTA

Voimakkaat aploodit, himmeähkö valaistut, punamustassa kumarteleva, hymyilevä nainen. Hieman liian lihavahko, hiukan liian vanhahko esittämään sirkuskohtauksia sätkyttelyineen ja tansseineen.

Kuulen vanhahkon, keski-ikäisen kaikesta päättäen työläispiirien naisen sanovan: tämäkö nyt on sitä taidetta. Ei, ei, tahtoisin huutaa. Se on vain petosta, punaista sumua, jota tahdotaan heittää työläisten silmille. Kiihoittaa punamustalla, ikäänkuin ei marksilainen luokkataistelu olisi jo muutenkin kyllin syviä kuiluja rakentanut.

Esityksen loputtua katselen ympärilleni. Näen »Soihdun» tovereineen innostuneista innostuneempana. Hänkin katseli luokkavihan punamustilla silmälaseilla. Hän näki aikaan, jolloin punamusta hallitsee maailmaa, jolloin kirkot ovat niitä temppeleitä, joissa papittarina riehuvat Elli Tompurin kaltaiset taiteilijattaret, jotka ovat tietoisesti omistaneet taiteensa luokkataistelulle, jotka tahtovat esittämällä omalla taiteellaan jotain uutta mielestään taidetta mullistavaa taiteen vallankumousta esittää kuvannollisesti punaista vallankumousta. Elli Tompurin ääni soi katkerana ja särähtelevänä. Sitä hän turhaan koettaa peittää kaikenlaisilla näyttämövarusteilla ja liehuvilla viitoilla. Hänen äänessään soi marksilais-materialistinen sävel, vihan, luokkataistelun ja koston sävel, jonka marksilaisuuden toivottoman ahdistava maailmankäsitys suo uhreilleen.

Vasta sitten kun Elli Tompuri hylkää luokkavihan ärsyttävät värit, vasta silloin kun hän jaksaa nähdä isänmaan luokkarajojen yläpuolelle, vasta silloin hänestä puhkeaa todellinen taiteilija. Sinä hetkenä hänen äänensä soi täyteläisenä, eikä hänen tarvitse käyttää nykyisiä apukeinojaan, sillä silloin ei enää hänen ääntään säre vihan ja koston henki, vaan isänmaanrakkauden hehkuva liekki antaa hänen äänessään soida kaiken sen, mitä nyt turhaan etsimme siitä.

E. J.

Toimitus katsoo asialliseksi sanoa ylläolevasta Tompuriarvostelusta muutaman sanan. Pohjatuuli pyrkii subjektiivisen selvään tunteen ja ajatuksen ilmaisuun, mutta pitää vaatimuksena, että näkemys arvioitavista asioista olisi objektiivinen ja rehellinen.

Me tunnustamme rva Tompurin suuret lahjat maamme ensimmäisiin kuuluneena näyttämötaiteilijana, mutta emme voi muuta kuin todeta, mihin umpikujaan rva Tompuri on joutunut pyrkiessään muuttamaan taiteen yhteiskunnallisten tarkoitusperien välikappaleeksi ja siten luopuen pyrkimyksestä ilmentää korkeinta — totuutta, kauneutta, ihmistä.

Näemme välttämättömyydeksi puhua suoraan eikä päivälehtien tapaan kuitata vakavat asiat ylimalkaisilla kohteliaisuuksilla. Jos jotakin on pelastettavissa, ei ainakaan hienotunteinen »ulospuhuminen» ole oikea pelastuskeino.

Käsittääksemme rva Tompurin oikea paikka on teatteri — vain teatterissa hän voisi toteuttaa suuria lahjojaan. Onko yksin toisissa, johtajissa, kadehtijoissa j.n.e. syy, että häneltä on tukittu pääsy teatteriin? Rva Tompurin taiteilijakohtalo panee ajattelemaan vakavasti, sillä Suomella ei ole varaa menettää ainoatakaan todella persoonallista luovaa yksilöä. — Ehkä meitä syytetään väärästä jaloudesta, mutta me katsomme vielä kerran — teatteriemme johtokuntiin ja johtajiin.

TOIMITUKSEEN SAAPUNEITA PAINOTUOTTEITA:

Aitosuomalainen	N:o 1—2.
Kotiliesi	N:o 1—2.
Suomen Nainen	N:o 1.
Novellisto	N:o 1.

Uusimaa, Lakeuden suunta, Vapaa työ,
Viikkosanomat, Kajaani, Pieksämäki,
Tulenkantajat, Pohjanmaan pienviljelijä.

Tilatkaa

POHJATUULI!

PYYTÄKÄÄ ASIAMIESPAPEREITA

Lehteä voidaan tilata postitoimistoista, kirjakaupoista, Rautatiekirjakaupan myymälöistä sekä asiamiehiltämme ja suoraan lehden toimistosta Helsinki, Hallituskatu 17.

Kelloseppä A. Väänänen

Kapteeninkatu 11 . Puhelin 35 132

Suorittaa huolella kaikki alaan kuuluvat tehtävät.

Monivuotinen työskentely ulkomaisissa sekä täkäläisissä I luokan liikkeissä ovat takeena ammattitaidosta.

KELLOJA, SILMÄLASEJA sekä kulta- ja hopeaesineitä varastossa.

-merkkisiä tavaroita

eivät myy muut

kuin

IKLn Kauppa Oy.

Helsinki, Kaisaniemenk. 6 A 30 . Puh. 26 404

K. F. Puromiehen Kirjapaino Oy.

Helsinki

Hietalahdenranta 17

Puhelimet: 33 257 & 26 422

Suoritetaan kaikenlaisia kirjapainotöitä, kuten kirja-, aikakauslehti-, kuva-, nuotti-, liike- ja tilapäiset painatukset ensiluokkaisesti, nopeasti ja kohtuullisilla hinnoilla.

Hinta 4 mk.

HELSINKI 1934 . K. F. PUROMIEHEN KIRJAPAINO O.-Y.